

^H6502 SAYILI TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN HÜKÜMLERİNE GÖRE GARANTİ BELGESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Yrd. Doç. Dr. Özge ERBEK ODABAŞI*

Öz

Garanti belgesi 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 56'da düzenlenmiştir. Bu maddede düzenlenmiş bulunan garanti, zorunlu garantidir. Üretici ve ithalatçılar, tüketiciye yönelik üretilen veya ithal edilen mallar için içeriği yönetmelikle belirlenen bir garanti belgesi düzenlemek zorundadır. Hangi malların garanti belgesiyle satılmak zorunda olduğu da, Garanti Belgesi Yönetmeliği'nde belirlenmiştir. Bu belgenin tekemmül ettirilerek tüketiciye verilmesi sorumluluğu satıcıya aittir.

Üretici ve ithalatçı belirli mallar için garanti veren olarak sorumludur. Bunun dışında, ayıptan doğan sorumluluk çerçevesinde, m. 11 bağlamında ücretsiz onarım ve malın ayıpsız misliyle değiştirilmesi haklarının da borçlusu olarak düzenlenmiştir. Zorunlu garantiye tabi mallar bakımından, tüketici açısından, biri ayıptan doğan, diğeri zorunlu garantiden doğan sorumluluk olmak üzere iki ayrı hukuki ilişki ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte, Kanun koyucu, bazı hükümlerde iki ayrı hukuki ilişki olduğunu gözetmeden düzenleme yapmıştır.

AB hukukunda zorunlu garanti uygulaması yoktur, garanti ilişkisi gönüllülük esasına dayanmaktadır. Zorunlu garantinin hukuki niteliği

---

^H Hakem incelemesinden geçmiştir.

* Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi (e-posta: erbek.ozge@gmail.com) (Makale Gönderim Tarihleri: 28.02.2017-28.02.2017/Makale Kabul Tarihleri: 14.04.2017-04.04.2017)

hususunda farklı görüşler mevcuttur. Biz zorunlu garantinin kanundan doğan bir borç olduğu, malı edinenle garanti veren (üretici veya ithalatçı) arasında kanundan doğan bir borç ilişkisinin doğduğu görüşüne katılıyoruz. Yargıtay'ın uygulaması da -her ne kadar kanundan doğan borç ilişkisine ya da diğer başka bir görüşe istinat etmese de- bu yöndedir.

Anahtar Kelimeler

Garanti belgesi, Üretici, Satıcı, Tüketici, Tüketici işlemi, Ayıplı maldan sorumluluk

LEGAL CHARACTER OF CERTIFICATE OF WARRANTY PURSUANT TO COMMENTARY ON THE CONSUMER PROTECTION LAW NO: 6502

Abstract

The Warranty Document has been regulated by the Commentary on the Consumer Protection Law No: 6502, article 56. This regulated warranty is an obligated warranty. The Certificate of Warrant of Manufacturers and importers are obliged to prepare a warranty document for the consumer products and imported goods, content of which being specified by the regulation. The goods which must be sold with a warranty document is defined by the regulation. Vendor, on the other hand, is responsible for the maturation and delivery of this document to the consumer.

Manufacturers and importers are responsible for the certain industrial goods as guarantor. On the other side, within the scope of liability for defective goods, according to article 11; they are also responsible for repairment of the good free of charge or replacement with a nondefective and fungible good. There are two legal relationships for the certain industrial goods, one of it from the defective goods, and the other one from the obligated warranty for the consumer. However, in some articles the legislator has made arrangements without considering this issue.

There is no obligated warranty in European Union Law, however there is voluntary commercial guarantee. There are some different opinions over the legal character of obligated guarantee. We agree with the opinion of legal obligation, so there is a legal relationship between the buyer (acquirer) and the manufacturer or the importer from the legal obligation. The practise of court of cassation is the same, even if court of cassation doesn't agree with this opinion of legal obligation or any other opinion.

Keywords

Certificate of Warranty, Manufacturer, Trader, Consumer, Consumer transaction, Liability for Defective Goods

GİRİŞ

Garanti belgesi 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun¹ m. 56'da düzenlenmiştir. Bu maddede ve mülga 4077 sayılı Kanun m. 13'de düzenlenmiş bulunan garanti, zorunlu garantidir. 6502 sayılı Kanun bundan başka ihtiyari garantiye de m. 57'de düzenlemiştir. Mülga 4077 sayılı Kanun ise ihtiyari garantiye “Garanti Belgesi Uygulama Esaslarına Dair Yönetmelik²”te yer vermişti. İnceleme konumuz, garanti belgesi başlığı altında düzenlenmiş bulunan zorunlu garantidir. Bizim hukukumuzdaki zorunlu garanti, üretici garantisini (Herstellergarantie) ifade etmekte, esasen bu kavrama karşılık gelmektedir³. Bu çerçevede, esas itibariyle üreticinin veya malın ithal edilmiş olması halinde ithalatçının zorunlu garantiden doğan sorumluluğu, bu sorumluluğun niteliği ve kimlere karşı olduğu değerlendirilecektir. Kanun'a göre, bu garanti belgesini düzenlemekle yükümlü olanlar üretici ve ithalatçıdır⁴. Üretici ve ithalatçı, ürettikleri veya ithal ettikleri her mal için değil, sadece “Garanti Belgesi Yönetmeliği”nin⁵ ekli listesinde belirtilen mallar için garanti belgesi düzenlemekle yükümlüdürler. Bundan başka, satıcının da sattığı mala ilişkin garanti vermesi mümkündür; ancak bu m. 56'nın düzenlemiş olduğu zorunlu garanti değildir. Zira satıcının sattığı mala ilişkin garanti vermesi hususunda yasal bir zorunluluğu yoktur. Onun bu husustaki yükümlülüğü, üretici veya ithalatçının düzenlemiş olduğu garanti belgesini tekemmül ettirip tüketiciye vermekten ibarettir.

¹ 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, çalışmamızda “Kanun” veya “6502 sayılı Kanun” diye anılacaktır.

² R.G. T.: 14.06.2003; R.G. S.: 25138.

³ Bkz. **Havutçu**, A.: Türk Hukukunda Örtülü Bir Boşluk Üreticinin Sorumluluğu, Ankara, 2005, s. 38; **Arbek**, Ö.: Satım Konusu Ayıplı Malın Tamir Edilmesi, Ankara, 2005, s. 136; **Früh**, S.: Die Rechtliche Bedeutung des Garantiescheins beim Kauf von Konsumgütern, Zürich, 1982, s. 46 vd.; **Lips**, M.: Die Kaufrechtliche Garantie Unter besonderer Berücksichtigung der Pflicht zum Bezug von Original-Ersatzteilen und Wiederverwertung von Ersatzteilen, 2002, s. 11 vd. <https://www.swisslex.ch>; **Schwizer**, A., Herstellergarantien in Konsumentenverhältnissen, 2016, s. 16 vd. , N. 33 vd. <https://www.swisslex.ch>

⁴ Malın Türkiye’de üretilmediği, yurt dışından ithal edildiği hallerde ithalatçının sorumluluğu mevcuttur. Bu durumda üreticinin yerini ithalatçı alacaktır.

⁵ R.G. T.: 13.06.2014; R.G. S.: 29029.

Üretici ve ithalatçı, malın garanti belgesi ile satılmasının zorunlu olup olmadığına bakılmaksızın, tüketiciye ayıplı mal teslim edilmiş olması halinde, satıcının yanında ayıpsız misli ile değiştirme ve ücretsiz onarım haklarının borçlusu olarak düzenlenmiştir. Bu nedenle, biz öncelikle ayıptan doğan sorumluluk rejimini ele alacağız. Esasen üretici ve ithalatçının zorunlu garanti belgesi veren olmaktan doğan sorumluluğu, ayıba karşı sorumluluk çerçevesindeki sorumluluğundan farklıdır, ancak bunların birbirini ile bağlantısı -özellikle de Kanun'daki düzenleniş şekli- ayıptan doğan sorumluluğu da değerlendirmeyi gerekli kılmaktadır. Bu değerlendirmeyi, inceleme konumuz çerçevesinde, konusunu 6502 sayılı Kanun anlamında taşınır malın oluşturduğu satış sözleşmeleri bağlamında yapacağız.

Çalışmamızın devamında, garanti belgesinin hukuki niteliğini, ihtiyari garantiden farkını da belirlemek ve bu hususta savunulan görüşleri değerlendirmek suretiyle ortaya koymaya çalışacağız.

I. AYIPTAN DOĞAN SORUMLULUK DÜZENİ

1. Genel Olarak Tüketici, Satıcı ve Mal Kavramları

6502 sayılı Kanun, tüketici ile söz konusu Kanun anlamında satıcı ve sağlayıcı arasındaki, konusunu yine bu Kanun anlamında malın veya hizmetin oluşturduğu tüketici işlemlerini düzenlemektedir⁶. Ayıptan doğan sorumluluk, mal ve hizmetler için ayrı ayrı düzenlenmiştir. İnceleme konumuz, konusunu taşınır malın oluşturduğu tüketici satışlarıdır. Dolayısıyla, taraflardan biri bu Kanun anlamında tüketici, diğeri ise satıcıdır.

⁶ Tüketici, tüketici işlemi, satıcı ve sağlayıcı kavramlarına ilişkin geniş bilgi için bkz. **Gümüş**, M. A.: 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, C. I, İstanbul, 2014, s. 1 vd.; **Aslan**, Y.: 6502 Sayılı Kanuna Göre Tüketici Hukuku, Bursa, 2014, s. 1 vd.; **Aydoğdu**, M.: Tüketici Hukuku Dersleri (Dersler), Ankara, 2015, s. 59 vd.; **Zevkliler**, A./**Özel**, Ç.: Tüketicinin Korunması Hukuku, Ankara, 2016, s. 91 vd.; **Kara**, İ.: Tüketici Hukuku, Ankara, 2015, s. 123 vd.; **Çabri**, S.: Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, Ankara, 2016, s. 44 vd.; **Akıpek**, Ş.: Milli Şerh, 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, İstanbul, 2016, s. 54 vd.; **Deryal**, Y./**Korkmaz**, Y.: Yeni Tüketici Hukuku, Ankara, 2015, s. 51 vd. **Karakocalı**, A./**Kurşun**, A. S.: Tüketici Hukuku, İstanbul, 2015, s. 14 vd.

6502 sayılı Kanun m. 3/b. k'ya göre, tüketici: ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder. Buna göre, tüketici gerçek veya tüzel kişi olabilir⁷. Bundan başka, tüketicinin ticari veya mesleki olmayan bir amaçla hareket etmiş olması gereklidir. Tersinden ifade edersek, tüketici, sözleşme yaparken, ticari veya mesleki bir amaçla hareket etmemelidir. Bu bağlamda, bir malı olduğu gibi veya işleyip başkasına satmak veya çıkar karşılığında devretmek amacıyla edinen -eş deyişle bizatihi kendisi satıcı konumuna girecek olan- kişi tüketici olarak kabul görmeyecektir. Ayrıca, tüketicinin malı karma amaçla da edinmemiş olması gerekir. Bu halde, malı edinen, söz konusu malı hem işletmesi veya melseğinin ifası hem de kişisel kullanımı için almıştır. Bu hal, özellikle otomobil satışlarında yaygındır. Kişinin otomobili hem işletmesinde, hem de kendi özel yaşamında kullanmak için almış olması halinde, karma amaçlı bir edinme mevcuttur. Bu halde, bir tüketici sözleşmesi söz konusu olmadığı gibi, bu sözleşmeyi yapan da tüketici kabul edilmez⁸.

⁷ Belirtmek gerekir ki ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden tüzel kişiler tüketici kabul edilebilirse de, ticaret şirketlerinin bütün işlerinin ticari olması karşısında tüketici olmaları söz konusu olmaz. Karş. **Battal**, A.: Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Yönünden Tacirlerin Tüketici Sıfatı, Prof. Dr. Ali BOZER'e Armağan, Ankara, 1998, s. 313 vd., s. 329 vd. Ayrıca bkz. **Ozanoğlu**, H. S.: Mukayeseli Hukuk ve Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Açısından Tüketiciyi Koruyan Düzenlemelerin Kişi Bakımından Uygulanma Alanı, Prof. Dr. M. Kemal OĞUZMAN'ın Anısına Armağan, İstanbul, 2000, s. 663 vd.

⁸ **Zevkliler**, A./**Aydoğdu**, M.: Tüketicinin Korunması Hukuku, Ankara, 2004, s. 83-84. Karş. **Aydoğdu**, s. 62-63; **Kahveci**, N.: Taşınır Satımında Ayıplı Mal Nedeniyle Tüketicinin Sözleşmeden Dönmesi, Ankara, 2014, s. 94, dipnot 247; **Çabri**, s. 64-66. Bkz. "...Davacı, satmak amacıyla ürettiği karanfil çiçeklerinin davalıdan alınan fidelelerinin hastalıklı çıkması nedeniyle, uğranılan zararın tazminini istemiştir. 4077 sayılı yasanın 3. Maddesinin f bendinde tüketici, bir mal veya hizmeti özel amaçlarla satın alarak kullanan veya tüketen gerçek veya tüzel kişi olarak tanımlanmıştır. Davacı ise, bu tanımlamanın dışında kalan bir kişidir. Zira satmak amacı ile çiçek üretmektedir..." 13. HD, 3176-4810, 14.06.1999, **Kadıoğlu**, K.: Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, Ankara, 2005, s. 56-57. "...Davacının alüminyum doğrama işi ile iştiğal ettiği ve dava konusu malları da bu işinde kullanmak üzere, bir başkasının ihtiyacı için davalıya sipariş verdiği, kendi şahsi ihtiyacı için satın almadığı dosya içeriğinden anlaşılmalıdır. Bu durumda, davaya 4077 sayılı kanunun uygulanması olanağı yoktur...". 13. HD, 2905-3865, 04.05.1998, **Kadıoğlu**, s. 57. Karma amaca ilişkin olarak bkz.

Satıcı'ya gelince, Kanun'un m. 3/b. i hükmüne göre, kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla tüketiciye mal sunan ya da mal sunanın adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder. Bu çerçevede bir malı arızı olarak sunan ancak daha sonra bu işi sürdürmeyen kişiler satıcı sayılmazlar. Kullanılmış otomobilini veya bilgisayarını bir başkasına satan kişi -ikinci el mal satmayı meslek edinmedikçe- bu Kanun anlamında satıcı değildir⁹.

6502 s. Kanun m. 3/b. h'ye göre mal, alışverişe konu olan; taşınır eşya, konut veya tatil amaçlı taşınmaz mallar ile elektronik ortamda kullanılmak üzere hazırlanan yazılım, ses, görüntü ve benzeri her türlü gayri maddi malları ifade eder. Bu bağlamda, öncelikle alış-veriş konusu taşınır mallar Kanun anlamında mal kapsamındadır. TMK m. 762'ye göre, taşınır mülkiyetinin konusu, nitelikleri itibariyle taşınabilen maddî şeyler ile edinmeye elverişli olan ve taşınmaz mülkiyetinin kapsamına girmeyen doğal güçlerdir. Buna göre, TMK m. 762 gereği taşınır mal kavramına elektrik akımı da dâhildir¹⁰. Bundan başka, elektronik ortamda kullanılmak üzere hazırlanan

"...Davacı anonim ortaklık, tüzel kişilik adına bir taşıt almıştır. Aracın trafik belgesinde, "H. Oto", yani hususi (özel) oto yazılı bulunmaktadır. Aracın sahibi ticari ortaklık olmasına ve faturanın da, bu ticari ortaklık adına düzenlenmesi nedeniyle, bu araç özel değil, ticari bir araçtır. Yasalara aykırı düzenlenen bu belgenin, özel araç tanımlaması bakımından geçerliliği yoktur. Bunun sonucu olarak da, özel amaçlarla ilgili satın almalar için, uygulanan 4077 sayılı Yasanın, davacı ortaklığa ait araç yönünden uygulanması söz konusu değildir. Bir ticari ortaklığın kendi adına araç alması ve bu aracı ticari ortaklığın işlerinde kullanması ve bazen de özel nitelikte kullanması, işlemin niteliğini değiştirmez. Aksi halin düşünülmesi, hem vergi yasaları ve hem de ortaklık bilançosu bakımından karışıklıklar yaratacak nitelik taşımaktadır. Bu itibarla, taraflar arasındaki uyumsuzluğun çözümünde 4077 sayılı Yasanın uygulanması sözkonusu değildir...", 11. HD, 1997/1815 E., 1997/5112 K., 26.06.1997 T., **Zevkliler/Aydoğdu**, s. 924-926.

⁹ **Zevkliler/Özel**, s. 97. Hemen belirtelim ki, bir tüketici işleminin söz konusu olması için, tüketicinin edindiği mal veya hizmet karşılığında bir bedel (ivaz) ödemesi gereklidir. Karşılıksız mal veya hizmet sunulması, örneğin bağışlama sözleşmesi yapılması halinde o sözleşme tüketici işlemi olmaz. Bkz. **Zevkliler/Özel**, s. 79 vd. Karş. **Aslan**, s. 21-22. Ayrıca bkz. **Demir**, M.: Kapıdan İşlemlerde Tüketiciyi Koruyan Geri Alma Hakkı (Geri Alma), Ankara, 2003, s. 60, dipnot 70.

¹⁰ **Zevkliler/Özel**, s. 100-101; **Gümüş**, s. 26 vd. Mal tanımında 4077 sayılı mülga Kanun ile 6502 sayılı Kanun arasında esaslı bir farklılık mevcut değildir. Bkz. **Zevkliler/Aydoğdu**, s. 91-93.

yazılım, ses, görüntü ve benzeri gayri maddi mallar da bu Kanun anlamında taşınır maldır. Kanun'un lafzı taşınır mal kavramını genişletmektedir. Ancak bu noktada, bir eşya üzerinde somutlaşan maddi olmayan malları anlamak gereklidir. Kanun'un vermiş olduğu örnekler de bu sonucu vurgulamaktadır. Buna göre, CD, DVD, taşınır disk, hafıza kartı vb. ses ve kayıt içeren araçlar Kanun kapsamında maldır; buna karşılık cismani araç üzerinde şekillenmeyen fikir ve sanat eserlerinin sunumu, tiyatro gösterimi, konser gibi, hizmet kavramına dâhil olacaktır¹¹.

Belirtmek gerekir ki, Kanun koyucu, Kanun kapsamındaki bütün taşınır mallar için değil, Garanti Belgesi Yönetmeliği'nin ekli listesinde belirtilen taşınır mallar için garanti belgesi düzenleme yükümlülüğü getirmiştir.

2. Ayıptan Doğan Sorumluluğun Koşulları

Ayıplı maldan doğan sorumluluk veya önceki ifadesiyle ayıba karşı tekeffül satış sözleşmeleri için Borçlar Kanunu'nda (TBK m. 219-231) satıcının sorumluluğu kapsamında düzenlenmiştir. Buna karşılık bir tüketici satışı söz konusu olduğunda öncelikle uygulanacak olan hükümler Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da yer alan hükümlerdir. Esasen her iki Kanun'un da düzenlemesi -ayıp kavramı hususunda¹²- birbirleriyle örtüşmektedir¹³. Ancak Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ayıp kavramını daha ayrıntılı olarak tanımlamıştır¹⁴. Bundan başka, Borçlar Kanunu çerçevesinde ayıptan sorumlu olan kişi satıcı iken, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da, satıcıdan başka, Kanun'da öngörülen koşullar çerçevesinde üretici ve ithalatçı da sorumlu olarak düzenlenmiştir¹⁵.

¹¹ **Gümüş**, s. 28-29.

¹² Ayıp kavramı, ayıptan sorumluluğun niteliği hususunda geniş bilgi ve tartışmalar için bkz. **Yavuz**, C.: Satıcının Satılanın (Malın) Ayıplarından Sorumluluğu, İstanbul, 1989, s. 11 vd.

¹³ **Zevkliler/Özel**, s. 148.

¹⁴ **Havutçu**, s. 26-27.

¹⁵ Malın bağlı kredi kullanılarak edinilmesi ve ayıplı çıkması, tüketicinin de dönme veya bedel indirimi hakkını kullanması halinde, kredi veren de satıcı ile birlikte müteselsilen sorumludur (TKHK m. 30/4).

6502 sayılı Kanun'un ayıplı mal kenar başlıklı 8. maddesine göre, (1) Ayıplı mal, tüketiciye teslimi anında, taraflarca kararlaştırılmış olan örnek ya da modele uygun olmaması ya da objektif olarak sahip olması gereken özellikleri taşımaması nedeniyle sözleşmeye aykırı olan maldır. (2) Ambalajında, etiketinde, tanıma ve kullanma kılavuzunda, internet portalında ya da reklam ve ilanlarında yer alan özelliklerinden bir veya birden fazlasını taşımayan; satıcı tarafından bildirilen veya teknik düzenlemesinde tespit edilen niteliğe aykırı olan; muadili olan malların kullanım amacını karşılamayan, tüketicinin makul olarak beklediği faydaları azaltan veya ortadan kaldıran maddi, hukuki veya ekonomik eksiklikler içeren mallar da ayıplı olarak kabul edilir.

Bu iki hususu açıklamadan önce belirtmemiz gereken bir nokta daha mevcuttur. 6502 sayılı Kanun m. 8/3'e göre, sözleşmeye konu olan malın, sözleşmede kararlaştırılan süre içinde teslim edilmemesi veya montajının satıcı tarafından veya onun sorumluluğu altında gerçekleştirildiği durumlarda gereği gibi monte edilmemesi sözleşmeye aykırı ifa olarak değerlendirilir. Malın montajının tüketici tarafından yapılmasının öngörüldüğü hâllerde, montaj talimatındaki yanlışlık veya eksiklik nedeniyle montaj hatalı yapılmışsa, sözleşmeye aykırı ifa söz konusu olur. Malın zamanında teslim edilmemesi ve montajının gereği gibi yapılmaması hallerinin sözleşmeye aykırılık teşkil edeceğine şüphe yoktur. Ancak bu hususların ayıplı mal kenar başlıklı maddede düzenlenmesi kanaatimizce yerinde olmamıştır. Zira bu hallerde bizatihi malın ayıplı olması söz konusu değildir. İnceleme konumuz da garanti belgesinin hukuki niteliği olduğu için bu iki sözleşmeye aykırılık halini çalışmamızın kapsamı dışında tutuyoruz¹⁶.

6502 sayılı Kanun m. 8/1 ve 8/2'de iki tür ayıp düzenlenmiştir. Bunlar, ***bildirilen niteliklerde ayıp*** (eski ifadeyle *zikir ve vaadedilen vasıflarda ayıp*) ile ***olması gereken niteliklerde ayıp*** (eski ifadeyle *lüzumlu vasıflarda ayıp*)tır.

¹⁶ Bu düzenlemeye ilişkin geniş bilgi için bkz. **Gümüş**, s. 91-92; **Aydoğdu**, M.: 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Getirdiği Yeniliklere Genel Bakış, Ayıplı İfa Kavramlarına Getirdiği Farklı Yaklaşım ve Bu Konudaki Önerilerimiz, DEÜHFD, C. 15, S.2, 2013 (Basım Yılı: 2014), s. 31 vd.

Bildirilen niteliklerde ayıp, ambalajında, etiketinde, tanıtma ve kullanma kılavuzunda, internet portalında ya da reklam ve ilanlarında yer alan özelliklerinden bir veya birden fazlasını taşımama; satıcı tarafından bildirilen niteliğe aykırı olma hallerinde (m. 8/2), keza tüketiciye teslim anında taraflarca kararlaştırılmış olan örnek ya da modele uymama hallerinde (m. 8/1) söz konusu olur. Malın ambalajında, etiketinde, tanıtma ve kullanma kılavuzunda, internet portalında ya da reklam ve ilanlarında yer alan özelliklerin, satıcı tarafından alıcıya karşı şifahen bildirilmesine gerek yoktur. Malın bu nitelikleri taşımaması ayıplı olması için yeterlidir. Örneğin, ambalajında paslanmaz çelik olduğu yazan bıçağın paslanması, 160 km. hız yaptığı iddia edilen otomobilin 100 km.'yi aşamaması halinde bu türden ayıp söz konusudur¹⁷. Satıcı sadece m. 9/2'ye göre, kendisinden kaynaklanmayan reklam yoluyla yapılan açıklamalardan haberdar olmadığını ve haberdar olmasının da kendisinden beklenemeyeceğini veya yapılan açıklamanın içeriğinin satış sözleşmesinin akdi anında düzeltilmiş olduğunu veya satış sözleşmesi kurulma kararının bu açıklama ile nedensellik bağı içinde olmadığını ispatladığı takdirde açıklamanın içeriği ile bağılı olmaz.

Olmaması gereken niteliklerde ayıp, malın objektif olarak sahip olması gereken özellikleri taşımaması (m. 8/1), teknik düzenlemesinde¹⁸ tespit edilen niteliğe aykırı olması, muadili olan malların kullanım amacını karşılamaması, tüketicinin makul olarak ondan beklediği faydaları azaltması veya ortadan kaldırmasına sebep olan maddi, hukuki veya ekonomik eksiklikler taşıyan mallarda söz konusu olur. Su ısıtıcısının suyu kaynatmaması, buzdolabının soğutmaması, otomobilin fren tertibatının bozuk olması vb. hallerde olması gereken niteliklerde ayıp mevcuttur¹⁹.

¹⁷ **Zevkliler/Özel**, s. 151 vd.

¹⁸ 6502 sayılı Kanun m. 3/b. j'de Teknik düzenleme: 29/6/2001 tarihli ve 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun'da yer alan tanımı ifade eder hükmü yer almaktadır. 4703 sayılı Kanun m. 3/b. j'ye göre, Teknik düzenleme: Bir ürünün, ilgili idarî hükümler de dâhil olmak üzere, özellikleri, işleme ve üretim yöntemleri, bunlarla ilgili terminoloji, sembol, ambalajlama, işaretleme, etiketleme ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri hususlarından biri veya birkaçını belirten ve uyulması zorunlu olan her türlü düzenlemeyi ifade eder.

¹⁹ **Zevkliler/Özel**, s. 152. Ayrıca bkz. **Gümüş**, s. 87 vd.

Ayıp hangi türe girerse girsin, sonuçta, tüketicinin normal olarak satış konusu mala atfedebileceği vasfın eksikliğidir. Sadece, sorumluluk şartları, bir niteliğin bildirilmiş olup olmasına göre değişiklik gösterecektir²⁰. *Bildirilen niteliklerde ayıp* halinde, malda var olduğu iddia edilen hususun olmaması veya malda olmadığı iddia edilen bir hususun var olması ayıptan sorumluluğun doğması için yeterlidir²¹.

Olması gereken niteliklerde ayıp halinde ise, yukarıda ifade ettiğimiz üzere, malda ayıp sayılan bir eksikliğin olması gerekir. Bundan başka, ayıbın önemli olması²², ayıbın hasarın tüketicieye geçişinden önce var olması ve tüketicinin bu ayıbın varlığını bilmeden malı satın almış olması gereklidir²³.

İfade edilen koşulların gerçekleşmiş olması, tüketicieye ayıplı mal teslim edildiği, dolayısıyla ayıptan doğan sorumluluk hükümlerinin işletileceği anlamına gelecektir. Hemen belirtelim ki, 6502 sayılı Kanun, mülga 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da ve halen Borçlar Kanunu'nda yer alan yoklama ve bildirme (muayene ve ihbar) külfetini kaldırmıştır. Dolayısıyla artık ayıptan sorumluluğun gerçekleşmesi için şekli bir koşul söz konusu değildir²⁴.

²⁰ **Yavuz**, s. 61.

²¹ **Zevkliler/Özel**, s. 159.

²² Karş. **Serozan**, R.: Tüketicieyi Koruma Yasasının Sözleşme Hukuku Alanındaki Düzenlemesinin Eleştirisi, Yasa Hukuk İçtihat ve Mevzuat Dergisi, C. XY, S. 173/4, Mayıs, 1996, s. 588; **Özel**, Ç.: Tüketicinin Korunması Açısından Ayıplı Maldan Sorumluluk Kapsamında Yapımcının Sorumluluğu Sorunu (Yapımcı), Prof. Dr. Kemal Oğuzman'ın Anısına Armağan, İstanbul, 2000, s. 788.

²³ Koşullar hakkında geniş bilgi için bkz. **Gümüş**, s. 87 vd.; **Zevkliler/Özel**, s. 159 vd.

²⁴ İhbar yükümlülüğünün kaldırılmış olmasının sebebi ispat yükü kenar başlıklı m.10'un gerekçesinde şu şekilde ifade edilmiştir: "...Ayıplı malda tüketicinin seçimli haklarından faydalanabilmesi için ayıbı belirli bir süre içinde ihbar etmesi yükümlülüğü kaldırılmıştır. AB Yönergesinin mecburi unsurları arasında yer almayan ihbar yükümlülüğü bugün örneğin Avusturya, Almanya, Çek Cumhuriyeti, Fransa, İngiltere, İrlanda, Letonya, Lüksemburg ve Yunanistan'da düzenlenmemiştir. Nitekim tüketicinin seçimli haklarından birini kullandığı yönünde satıcıya her halükarda bildirimde bulunması gereğinin olması, bunun öncesinde ayrıca bir de ayıbı ihbar etmesi zorunluluğunu anlamsız kılmaktadır. Özellikle ayıbın hangi anda tespit edildiği genelde tartışmalı olacağından, bu tespit anından itibaren işleyecek bir ayıbı ihbar süresinin de ne zaman sona erdiği uygulamada sorun oluşturmaktadır. Tüketici iki yıllık zamanaşımı süresi içinde ayıbı

3. Tüketicinin Seçimlik Hakları ve Bu Hakları Yerine Getirmekle Yükümlü Kişiler

a. Genel Olarak

Önceki bölümde belirttiğimiz koşulların gerçekleşmesi, yani tüketiciye teslim edilen malın ayıplı olması halinde, tüketicinin kullanabileceği dört seçimlik hakkı mevcuttur. Bunlar, sözleşmeden dönme, bedel indirimi, ücretsiz onarım ve malın ayıpsız misliyle değiştirilmesidir. Dönme ve bedel indirimi hakları sadece satıcıya karşı kullanılabilirken, ücretsiz onarım ve malın ayıpsız misliyle değiştirilmesi hakları üretici veya ithalatçıya karşı da kullanılabilir.

Tüketici kural olarak dört seçimlik hakkından dilediğini kullanabilir. Hakların kullanımına ilişkin kendi içinde bir sınırlandırma varsa da, -imkân varsa, satılanın ayıpsız bir misli ile değiştirilmesi- gibi, bunun dışında başka bir sınırlandırma yoktur. 6502 sayılı Kanun, bu noktada 1999/44 sayılı “Tüketim Malları Satımının Belirli Yönleri ve Tüketim Malları İçin Verilen Garantiler Hakkında Yönerge²⁵”den ayrılmıştır. Yönerge tüketiciye ayıplı mal teslimi halinde *kademeli olarak* kullanabileceği dört seçimlik hak tanı- mıştır. Tüketici tarafından ilk önce kullanılması gereken haklar sözleşmenin gereği gibi ifasını sağlamaya yönelik ücretsiz onarım ve yine bedelsiz olarak ayıpsız misliyle değiştirilmesi hakkıdır. Onarım veya yenisiyle değiştirme satıcı tarafından yerine getirilmemiş veya getirilememişse, tüketici ikinci grup haklarını yani sözleşmeden dönme veya bedelde indirim haklarını kullanabilir²⁶. Belirttiğimiz gibi bizim hukukumuzda hakların kullanımı

---

tespit ettiği sürece seçimlik haklarını da kullanabilecektir...” Kanun koyucu bu şekli koşulu kaldırmış olmanın dışında, anılan maddede ispat yüküne ilişkin de tüketici lehine bir düzenleme yapmıştır. Buna göre, teslim tarihinden itibaren altı ay içinde ortaya çıkan ayıpların teslim tarihinde var olduğu kabul edilir. Bu durumda, malın ayıplı olmadığına ispatı satıcıya aittir. Bu karine, malın veya ayıbın niteliği ile bağdaşmıyor ise uygulanmaz (m. 10/1).

²⁵ Yönerge metni için bkz. 1999/44/EG, Avrupa Topluluğu Resmi Gazetesi (ATRG), N. L 171, 7.7.1999, s. 12-16. Türkçe metin için bkz. **Demir**, M.: Tüketici Korunması Hukuku Mevzuatı (Mevzuat) , Ankara, 2002, s. 435 vd.

²⁶ Geniş bilgi için bkz. **Atamer**, Y. M./**Baş**, E.: Avrupa Birliği Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak 6502 Sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Uyarınca Satım

konusunda bu şekilde kademeli bir sistem kabul edilmemiştir. 6502 sayılı Kanun'un *tüketicinin seçimlik hakları* kenar başlıklı m. 11/1 hükmüne göre, malın ayıplı olduğunun anlaşılması durumunda tüketici; a) Satılanı geri vermeye hazır olduğunu bildirerek *sözleşmeden dönme*, b) Satılanı alıkoyup *ayıp oranında satış bedelinden indirim isteme*, c) Aşırı bir masraf gerektirmediği takdirde, bütün masrafları satıcıya ait olmak üzere *satılanın ücretsiz onarılmasını isteme*, ç) İmkân varsa, *satılanın ayıpsız bir misli ile değiştirilmesini isteme*, seçimlik haklarından birini kullanabilir. Satıcı, tüketicinin tercih ettiği bu talebi yerine getirmekle yükümlüdür.

b. Seçimlik Hakların Borçluları

Seçimlik hakları yerine getirmekle yükümlü olan kişiler satıcı, üretici veya ithalatçıdır. 6502 sayılı Kanun anlamında kimlerin satıcı olabileceğini yukarıda kısaca değerlendirmiştik²⁷. Şimdi de, tüketicinin ücretsiz onarım ve malın ayıpsız misliyle değiştirilmesi haklarını yöneltebileceği üretici ve ithalatçıyı aynı şekilde değerlendirelim.

Üretici, Kanun'un m. 3/b. n hükmüne göre, kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere tüketiciye sunulmuş olan mal ya da bu malların hammaddelerini yahut ara mallarını üretenler ile mal üzerine markasını, unvanını veya herhangi bir ayırt edici işaretini koyarak kendisini üretici olarak gösteren gerçek veya tüzel kişiyi, ifade eder. Kanun'daki üretici tanımı, 1999/44 sayılı Yönergenin tanımından daha geniştir. Yönergeye göre, tüketim malı üreticisi, tüketim malını Birliğin (Avrupa Birliği) bölgesine ithal eden veya tüketim malının üzerine ismini, markasını veya başkaca ayırt edici bir işaretini koymak suretiyle kendini üretici olarak gösteren her kişidir. Bu tanım, bizim Kanun'umuzun aksine, hem üreticiyi hem ithalatçıyı düzenlemektedir. Şimdi

---

Sözleşmesinde Ayıptan Doğan Sorumluluk, İBD Tüketici Hakları ve Rekabet Hukuku Özel Sayısı, C. 88, 2014, Özel Sayı 1, s. 36 vd.; **Demir**, M.: Tüketim Mallarının Satımındaki Garantilere İlişkin AB Yönergesi ve Ülkemizdeki Yasal Düzenleme (Garanti), AÜHFD, C. 54, S. 3, Aralık 2005, s. 30 vd.; **Erlüle**, F.: Tüketim Mallarının Satımı Sözleşmesi ve Bu Mallara İlişkin Olarak Verilen Garantiler Hakkında Yönerge, Prof. Dr. Necip KOCAYUSUFPAŞAOĞLU İçin Armağan, Ankara, 2004, s. 427 vd.

²⁷ Bkz. Yukarıda I, 1.

inceleyeceğimiz üzere, üretici tanımı da, ithalatçı tanımı da bizim düzenlememize göre daha dar kapsamlıdır.

İthalatçı ise, m. 3/b. e'ye göre, kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere mal veya hizmetleri ya da bu malların hammaddelerini yahut ara mallarını ticari veya mesleki amaçlarla ithal ederek satım, kira, finansal kiralama veya benzeri bir yolla piyasaya süren gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder. Kanun koyucu sadece sunulan mal ve hizmetleri ithal edenleri değil, malların hammaddelerini veya ara mallarını ithal edip piyasa sunanları dahi ithalatçı kabul etmiştir. Yani belirli bir fabrikanın ürettiği otomobil için gerekli çelik sacı ithal eden de bu bağlamda ithalatçı sayılacaktır, burada, tüketiciyi korumada aşırıya kaçılması -deyim yerindeyse tüketicinin korunmasının abartılması- söz konusudur²⁸. Kaldı ki, bu otomobilin ayıplı çıkması halinde tüketicinin başvurabileceği kişiler satıcı ve otomobilin üreticisi veya otomobilin ithalatçısıdır. Bu ihtimalde, tüketicinin sacı ithal edene karşı bir talep hakkı olmayacaktır, tüketici bakımından alışverişe konu olan eşya bizatihi otomobilin kendisidir.

GÜMÜŞ, hükümdeki piyasa ifadesinin tüketiciye doğrudan mal ve hizmet sunulan perakende piyasasını ifade etse bile, ithalatçı sıfatını kazanmak için bu piyasaya doğrudan mal ve hizmet sunmaması gerektiği görülmüştür. Buna göre, bir gerçek veya tüzel kişi ithal ettiği ürünü perakendeci olarak doğrudan kendisi tüketiciye sunuyorsa, ithalatçı değil satıcı sıfatına sahiptir. Buna karşılık, bir malı Türkiye'ye ithal eden ve akdettiği tek satıcılık sözleşmeleri ile alt tek satıcılar vasıtasıyla tüketiciye sunan genel tek satıcı ithalatçı iken, alt tek satıcı ile nihai tüketici arasındaki tüketici işlemindeki alt tek satıcı Kanun anlamında satıcı sıfatına haiz olacaktır²⁹. Kanaatimizce, eğer malı ithal eden kendisi hiçbir surette tüketiciye doğrudan satış yapmıyor ve mal alt tek satıcılar vasıtasıyla tüketicilere sunuluyorsa bu ifade yerindedir. Ancak malı ithal eden, tüketiciye doğrudan kendisi satıyorsa, onu ithalatçı saymamak için bir neden olduğunu düşünmüyoruz. İthalatçının tüketiciye karşı, tanıtma ve kullanma kılavuzu verme, garanti belgesi düzenleme gibi yükümlülükleri mevcuttur³⁰. Bir gerçek ya da tüzel kişinin,

²⁸ Gümüş, s. 23.

²⁹ Gümüş, s. 22-23.

³⁰ Gümüş, s. 23.

garanti belgesiyle satılması gereken bir malı ithal edip piyasada doğrudan kendisinin satması halinde, onu ithalatçı saymayacak isek, bu yükümlülükleri kim yerine getirecektir? Kanun koyucunun ithalatçı tanımını fazlasıyla genişletmiş olduğu gerçektir ancak malı ithal edip piyasaya doğrudan sunan kişiyi ithalatçı saymamak da kanaatimizce yerinde değildir.

c. Seçimlik Hakların Niteliği

Tüketiciye tanınmış olan seçimlik haklardan dönme ve bedel indiriminin yenilik doğuran hak olduğu kabul edilmektedir³¹. Buna karşılık, ücretsiz onarım ve malın ayıpsız misliyle değiştirilmesi haklarının niteliği tartışmalıdır. Öğretide bir görüş bu hakları da yenilik doğuran hak olarak kabul ederken³², bizim de katıldığımız diğer görüş bu hakları yenilik doğuran hak olarak kabul etmemektedir³³. Buna göre onarım ve değiştirme tüketicinin aynen ifa talebinin devamı niteliğindedir, bunlar tüketicinin ifa menfaatine ulaşmasını sağlayan, sözleşmenin aynen ifasına hizmet eden taleplerdir. Tüketicinin, sözleşmenin kurulmasından itibaren sahip olduğu asli ifa talebi, satıcı tarafından yerine getirilinceye kadar devam eder. Satıcının malı teslim etmesiyle birlikte bu talebin içeriği değişir. Satıcının ayıplı mal teslim etmesi halinde, tüketicinin hâlen aynen ifayı talep etme hakkı vardır, ancak artık tali ifa talebine dönüşmüş, adı da değiştirme veya onarım olmuştur³⁴. Belirtmek gerekir ki, ayıpsız ifanın gerçekleşmesi tüketicinin talep hakkını sona erdirir.

³¹ **Buz**, V.: Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar, Ankara, 2005, s. 179 vd.; **Atamer/Baş**, s. 35; **Gümüş**, s. 109 vd.; **Yavuz, C./Acar, F./Özen, B.**: Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, İstanbul, 2014, s. 148.; **Çapri**, s. 225.

³² **Gümüş**, s. 121; **Yavuz/Acar/Özen**, s. 153; **Aslan**, s. 166.

³³ **Buz**, s. 171-172; **Atamer**, Y. M.: Uluslararası Satım Sözleşmelerine İlişkin Birleşmiş Milletler Antlaşması (CIGS) Uyarınca Satıcının Yükümlülükleri ve Sözleşmeye Aykırılığın Sonuçları (CISG), İstanbul, 2005, s. 382; **Atamer**, Y. M.: Tüketici Satım Sözleşmelerine İlişkin TKHK M.4 - Eleştiriler ve Revizyon Teklifleri (TKHK M.4), BATİDER, C. XXIV, S. 1, s. 89, dipnot 16; **Atamer/Baş**, s. 35; **Kapancı**, K. B.: Satış hukukunda Ayıptan Doğan Sorumluluk ve Sözleşmesel Garanti Taahhütleri, İstanbul, 2012, s. 46 vd.; **Atamer, Y./İnceoğlu, M.**: Satım Sözleşmesinde Tüketicinin Seçimlik Hakları ve Avrupa Birliği Hukuku ile Uyumu Sorunu, İstanbul, 2012, s. 14; **Kahveci**, s. 100-101. Onarım hakkı için bu yönde **Arbek**, s. 201, **Çapri**, s. 252.

³⁴ **Atamer/Baş**, s. 35; **Kahveci**, s. 100-101.

Ancak onarımın başarısız olması ya da gereği gibi yerine getirilmemesi veya verilen yeni malın da ayıplı çıkması halinde tüketici diğer haklarına başvurabilecektir³⁵.

d. Seçimlik Hakların Türleri

aa. Sözleşmeden Dönme

Tüketici satılanı geri vermeye hazır olduğunu bildirerek sözleşmeden dönme hakkına sahiptir (TKHK m.11/1 b. a). Kanun tüketicinin sözleşmeden dönmesine ilişkin satılanın iade edileceğinden başka bir düzenleme getirmemiştir. Esasen dönmeye birlikte satılanın iade edilmesi tabiidir, bu dönmenin sonucudur. Bu nedenle, dönme düzenlenirken “sözleşmeden dönme ve sözleşme konusunun satıcıya geri verilmesi” şeklinde ifade edilmesi daha doğru olurdu³⁶.

Tüketicinin dönme hakkını kullanmasıyla birlikte taraflar arasındaki satış sözleşmesi bir tasfiye ilişkisine dönüşecektir³⁷. Ancak bu ilişkiye dair ayrıntılar 6502 sayılı Kanun’da düzenlenmemiştir. Buna karşılık, Kanun’un m. 83/1 hükmü, “Bu Kanun’da hüküm bulunmayan hallerde genel hükümler uygulanır” şeklindedir. Dolayısıyla Borçlar Kanunu m. 229 uygulama alanı bulacaktır³⁸. Buna göre, satış sözleşmesinden dönen alıcı, satılanı, ondan elde ettiği yararları ile birlikte satıcıya geri vermekle yükümlüdür. Buna karşılık alıcı da, satıcıdan aşağıdaki istemlerde bulunabilir: 1. Ödemiş olduğu satış bedelinin, faiziyle birlikte geri verilmesi. 2. Satılanın tamamen zaptında olduğu gibi, yargılama giderleri ile satılan için yapmış olduğu giderlerin ödenmesi. 3. Ayıplı maldan doğan doğrudan zararının giderilmesi.

³⁵ **Atamer**, Y. M.: Taşınır Satımı Sözleşmesi, Türk Borçlar Kanunu Sempozyumu, Makaleler, Tebliğler, Der: Doç. Dr. Murat İNCEOĞLU, İstanbul, 2012, s. 206-207; **Kahveci**, s. 109-110. Onarım borcunun gereği gibi ifa edilmemesinin sonuçlarına ilişkin olarak geniş bilgi için bkz. **Arbek**, s. 220 vd.

³⁶ **Gümüş**, s. 111.

³⁷ Bu husustaki görüşler ve geniş bilgi için bkz. **Gümüş**, s. 109 vd.

³⁸ Bu maddenin tüketici satışlarında uygulanmasına ilişkin geniş bilgi için bkz. **Gümüş**, s. 111 vd.; **Atamer/Baş**, s. 46 vd.; **Aslan**, s. 179 vd.; **Zevkliler/Özel**, s. 177-178; **Kara**, s. 755 vd.

Satıcı, kendisine hiçbir kusur yüklenemeyeceğini ispat etmedikçe, alıcının diğer zararlarını da gidermekle yükümlüdür.

Borçlar Kanunu'na göre alıcı, satılanı, ondan elde etmiş olduğu yararlarıyla birlikte iade etmelidir. Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da ise, Borçlar Kanunu'nun aksine, tüketicinin kullanım karşılığı (örneğin otomobilin veya buzdolabının dönmeye kadar kullanılmış olmasından elde edilen yarar) ödeyeceğine dair bir hüküm yoktur. Öğretide de tüketici işlemlerinde kullanım karşılığı ödenmemesi gerektiği ifade edilmektedir³⁹, keza Yargıtay da tüketicinin kullanım karşılığı ödemesini kabul etmemektedir⁴⁰.

6502 sayılı Kanun dönme hakkının kullanımına ilişkin sınırlandırıcı bir hüküm getirmemiştir, buna karşılık Borçlar Kanunu m. 227/4 şöyle bir hükmü içermektedir: "Alıcının sözleşmeden dönme hakkını kullanması halinde, durum bunu haklı göstermiyorsa hâkim, satılanın onarılmasına veya satış bedelinin indirilmesine karar verebilir". Kanun'un, "Bu Kanun'da hüküm bulunmayan hallerde genel hükümler uygulanır" şeklindeki m. 83/1 hükmü karşısında, TBK m. 227/son hükmü de uygulama alanı bulabilecektir⁴¹.

Tüketici dönme hakkını sadece satıcıya karşı kullanabilir, üretici ve ithalatçıya karşı kullanamaz⁴². Bundan başka, satıcının dönmeden doğan

³⁹ **Gümüş**, s. 112; **Aslan**, s. 185; Karş. **Atamer/Baş**, s. 49.

⁴⁰ YHGK 22.6.2005 T., 2005/4-309 E., 2005/391 K.; 13. HD, 18.9.2006 T., 2006/6251 E., 2006/11865 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁴¹ **Gümüş**, s. 116. TBK m. 227/son ve mülga 818 sayılı BK m. 202/2 hükmüne dair eleştiriler için bkz. **Atamer/Baş**, s. 46 vd.; **Bucher**, E./**Buz**, V.: Mağdur Edilen Alıcı, Türk/İsviçre Borçlar Kanununun İki Özelliğinin Eleştirisi: Muayene ve İhbar Külfeti (Art. 201OR; BK m. 198), BK 202/II (Art 205/II OR)'ye Göre Dönme Yerine Bedel İndirimine Karar Verilmesinin Masraflara İlişkin Sonuçları, Prof. Dr. Necip KOCAYUSUFPAŞAOĞLU İçin Armağan, Ankara, 2004, s. 173 vd.; **Buz**, s. 180-181; **Atamer**, CISG, s. 396, dipnot 618.

⁴² Bu husus madde gerekçesinde şu şekilde ifade edilmiştir: "...Sözleşmeye aykırılıktan, sözleşme tarafı olarak öncelikle satıcının sorumlu olması esastır. Ancak, tüketici satıcının ortadan kaybolduğu durumlar da dâhil olmak üzere, ayıpsız misli ile değiştirme veya ücretsiz onarım haklarını üreticiye veya ithalatçıya karşı da kullanabilir. Üretici veya ithalatçı ile tüketici arasında bir sözleşme ilişkisi bulunmamaktadır. Tüketici, üreticiye veya ithalatçıya karşı bir ödeme yapmadığı için sözleşmeden dönme hakkını kullanarak, satıcıya ödemiş olduğu parayı üretici veya ithalatçıdan geri alması veya bedel indirimi

borcunu yerine getirmemesi halinde, üretici ve ithalatçının satıcı ile birlikte müteselsil sorumluluğu da söz konusu değildir^{43 44}.

bb. Bedel İndirimi

Tüketici satılanı alıkoyup ayıp oranında satış bedelinden indirim isteme hakkına sahiptir (TKHK m.11/1 b. b). Tüketici bu seçimlik hakkını kullandığı zaman, satılanı alıkoyup ifadesinden de anlaşılacağı üzere, sözleşmeyi

---

hakkını kullanması mümkün değildir. Tüketici bu haklarını ancak satıcıya karşı kullanabilir...”

⁴³ **Gümüş**, s. 113.

⁴⁴ Buna karşılık, malın bağlı kredi kullanılarak edinilmesi ve ayıplı çıkması, tüketicinin de dönme veya bedel indirimi hakkını kullanması halinde, kredi veren de satıcı ile birlikte müteselsil sorumludur (TKHK m. 30/4). Bu husus madde gerekçesinde şu şekilde açıklanmıştır: “...Dördüncü fıkrada, bağlı kredilerde malın veya hizmetin hiç ya da gereği gibi teslim veya ifa edilmemesi halinde kredi verenin sorumluluğuna ilişkin hükümler düzenlenmiştir. İki sözleşme arasındaki bağlılığın önemli bir sonucu, malın veya hizmetin hiç ya da gereği gibi teslim veya ifa edilmemesi riskidir. Bu durumda, tüketici kredi verene karşı da bazı haklar kullanabilecektir. Örneğin alınan kredi ile bir satım sözleşmesi finanse edilmiş ancak mal ayıplı çıkmışsa, tüketicinin satıcı veya sağlayıcıya karşı kullanacağı haklarına bağlı olarak kredi verene de başvurması mümkündür. Tüketici satıcı veya sağlayıcıdan tamirat veya yenisi ile değiştirme istemiş, yani içerik değiştirmiş bir ifa talebinde bulunmuşsa, kredi verene karşı herhangi bir talebi olmaz. Zira bu hallerde tüketici, kredi veren ile satıcı veya sağlayıcı aynı kişi olsaydı (örneğin taksitli sözleşme) ona karşı da ödemeleri durduramazdı. Buna karşılık tüketici, bedelin indirimi veya sözleşmeden dönme haklarını kullanmayı tercih etmişse, kredi verene de başvurma imkânının olması büyük önem taşır. Aksi takdirde tüketici, elde etmek istediği malın veya hizmetin ayıplı olmasına veya hiç ifa edilmemiş olmasına rağmen kredi taksitlerini ödemeye devam etmek ve ödediği parayı bu sefer satıcı veya sağlayıcıdan geri almaya çalışmak zorunda kalacaktır. Satıcının iflas riskini de tüketici taşımak zorunda kalacaktır. Bu nedenle tüketicinin, bedelin indirilmesi olasılığını seçtiği hallerde, kredi verene yapacağı taksit ödemelerini de o oranda indirebileceği; sözleşmeden dönmesi halindeyse, o ana kadar yapmış olduğu bütün ödemeleri geri talep edebileceği kabul edilmiştir. Paranın tüketiciye iade edilmesi konusunda kredi veren ve satıcı veya sağlayıcı müteselsilen sorumludur. Ancak, kredi verenin sorumluluğu malın teslim ve hizmetin ifa edildiği tarihten itibaren bir yıl süre ve kullanılan kredi miktarı ile sınırlıdır. Ödemede bulunan kredi kurumu olursa, onun satıcı veya sağlayıcıya rücu etmesi imkânı her zaman vardır...”. Bağlı krediye ilişkin olarak bkz. **Gümüş**, s. 206 vd.; **Aslan**, s. 396 vd.

sona erdirmeden malın bedelinde ayıpla orantılı indirim sağlar. Bedel önceden ödenmiş ise satıcı indirilen tutarı tüketiciye iade derhal iade eder (TKHK m. 11/5).

Bedel indirimi hakkının kullanılmasında, Kanun'un m. 83/1 hükmü gereği Borçlar Kanunu'nun m. 227/son hükmü de uygulama alanı bulacaktır. Buna göre, satılanın değerindeki eksiklik satış bedeline çok yakın ise alıcı, ancak sözleşmeden dönme veya satılanın ayıpsız bir benzeriyle değiştirilmesini isteme haklarından birini kullanabilir.

İndirilecek bedeli hesaplama hususunda mutlak metod, tazminat metodu ve nispi metod olmak üzere üç metod mevcuttur. Ancak *ayıp oranında bedel indirimi* ifadesinin nispi metodun uygulanmasını gerektirdiği öğretide ifade edilmektedir⁴⁵.

Tüketici bedel indirimi hakkını da, dönme de olduğu gibi, sadece satıcıya karşı kullanabilir, üretici ve ithalatçıya karşı kullanamaz. Bundan başka, satıcının iadeden doğan borcunu yerine getirmemesi halinde, üretici ve ithalatçının satıcı ile birlikte müteselsil sorumluluğu da söz konusu değildir^{46 47}.

cc. Ücretsiz Onarım

Tüketici aşırı bir masraf gerektirmediği takdirde, bütün masrafları satıcıya ait olmak üzere satılanın ücretsiz onarılmasını isteme hakkına sahiptir (TKHK m. 11/1 b. c). Madde metninden de anlaşılacağı üzere, ücretsiz onarım isteme hakkının sınırı, onarımın aşırı bir masrafı gerektirmemesidir. Bundan başka, m. 11/3'e göre de, ücretsiz onarımın satıcı için orantısız güçlükleri beraberinde getirecek olması halinde tüketici, sözleşmeden dönme veya ayıp oranında bedelden indirim haklarından birini kullanabilecektir. Orantısızlığın tayininde malın ayıpsız değeri, ayıbın önemi ve diğer seçimlik

⁴⁵ **Gümüş**, s. 113; **Aslan**, s. 190. TBK m. 227/1 b. 2'de yer alan *ayıp oranında satış bedelinde indirim* ifadesinin nispi metodu destekler nitelikte olduğu yönünde bkz. **Yavuz/Acar/Özen**, s. 197.

⁴⁶ **Gümüş**, s. 114.

⁴⁷ Buna karşılık, malın bağlı kredi kullanılarak edinilmesi ve ayıplı çıkması, tüketicinin de dönme veya bedel indirimi hakkını kullanması halinde, kredi veren de satıcı ile birlikte müteselsilen sorumludur (TKHK m. 30/4). Bkz. Yukarıda dipnot 44.

haklara başvurmanın tüketici için sorun teşkil edip etmeyeceği gibi hususlar dikkate alınacaktır⁴⁸. Ücretsiz onarım hakkına bu şekilde sınırlama getirilmiş olması, kural olarak tüketicinin kendisine tanınan dört haktan birini tercih edebileceği hususunda bir değişiklik yaratmaz. Yukarıda belirttiğimiz gibi, 6502 sayılı Kanun, 1999/44 sayılı “Tüketim Malları Satımının Belirli Yönleri ve Tüketim Malları İçin Verilen Garantiler Hakkında Yönerge”den farklı bir düzenleme öngörmüştür⁴⁹. Yönerge tüketiciye ayıplı mal teslimi halinde *kademeli olarak* kullanabileceği dört seçimlik hak tanıdığı ve ilk önce kullanılması gereken haklar sözleşmenin gereği gibi ifasını sağlamaya yönelik ücretsiz onarım ve malın ayıpsız misli ile değiştirilmesi iken; bizim hukukumuzda, Kanun koyucu, ancak ücretsiz onarımın satıcı için imkânsız olması veya imkân dâhilinde olsa da orantısız güçlükleri beraberinde getirecek olması halinde, tüketicinin bedel indirimi veya sözleşmeden dönme haklarını kullanabileceğini yönünde bir düzenleme yapmamıştır. Tüketici,

⁴⁸ Bu hükmün uygulanması ve orantısızlığın tayini hususunda hükmün gerekçesinde uygulamadan örnekler de verilmek suretiyle şu açıklama yapılmıştır: “...Üçüncü fıkrada yapılan düzenleme ile ücretsiz onarım veya malın ayıpsız misli ile değiştirilmesi haklarının kullanılmayacağı durumlar belirlenmiştir. Her ne kadar tüketici seçimlik haklarından birini kullanmakta serbestse de özellikle ücretsiz onarım ve ayıpsız misli ile değiştirme haklarının kullanılması bazı hallerde satıcıyı zor durumda bırakabilir. Buna göre onarım ve ayıpsız misli ile değiştirme imkânsız ise bu taleplerin ileri sürülmesi mümkün olmayacaktır. İmkânsız olmasa bile, ücretsiz onarım ve ayıpsız misli ile değiştirme satıcı açısından orantısız güçlükleri beraberinde getirecek ise tüketici yine bu haklarını kullanamaz. İmkânsızlığın tespiti kolaydır. Örneğin malın misliyle değiştirilmesi hakkının kullanılması durumunda istenen malın ayıpsız mislini tedarik etmek mümkün değilse bu hak istenemez. Tamir edilmesi objektif açıdan imkânsız olan bir mal için de bu talep kabul edilemez. Buna karşılık satıcı için “orantısız güçlükleri” beraberinde getirecek olmanın ne anlama geldiğini tayin etmek daha zordur. Bu konuda 1999/44 sayılı AB Yönergesi Kanun’a da aynen aktarılmış olan üç kriter belirtmiştir. Bunlar; malın ayıpsız değeri, ayıbın önemi ve diğer seçimlik haklara başvurmanın tüketici açısından sorun doğurup doğurmayacağı gibi unsurlardır. Örneğin malın tamir edilmesi, ayıpsız mislinin verilmesi ile mukayese edildiğinde çok daha masraflı olacaksa tüketicinin tamirde ısrarcı olması kabul edilmeyecektir. Satın alınan bir vidanın dişlerinde bozukluk varsa vidanın tamiri yerine ayıpsız misli ile değiştirilmesi daha uygundur. Buna karşılık satın alınan bir çamaşır makinesinin bir vidasının bozulması halinde, başka bir çamaşır makinesi talep edilmesi orantısızlık savunması ile karşılaşır. Bu hallerde vidanın değiştirilmesi uygun olan çözümdür...”.

⁴⁹ Bkz. Yukarıda I, 3, a.

TKHK m. 83 gereği TBK m. 227/4 ve 227/son hükümleri saklı kalmak üzere, doğrudan sözleşmeden dönme veya bedel indirimi hakkını kullanabilir⁵⁰.

6502 sayılı Kanun ücretsiz onarım hakkının üretici veya ithalatçıya karşı da kullanılabilmesini düzenlemiştir (m. 11/2). Bu hakların yerine getirilmesi konusunda satıcı, üretici ve ithalatçı müteselsilen sorumludur. Bu çerçevede, tüketici sahip olduğu ücretsiz onarım hakkını satıcı veya üretici veya ithalatçıya karşı kullanacak, bu hakkın kullanılmasıyla doğacak olan ücretsiz onarım borcunun ifasından seçimlik hak kendisine karşı kullanılmayan diğer sorumlular da müteselsilen sorumlu olacaklardır⁵¹. Ancak üretici veya ithalatçı, malın kendisi tarafından piyasaya sürülmesinden sonra ayıbın doğduğunu ispat ettiği takdirde sorumlu tutulmaz (m. 11/2). Örneğin, üretici, ayıbın mal kendisinin elinden çıktıktan sonra, mesela nakil veya muhafaza edilirken doğduğunu ispat edebilirse artık sorumlu tutulamaz⁵².

Ücretsiz onarım hakkından dolayı üretici ve ithalatçının sorumluluğu sadece garanti belgesi ile satılan mallar için değil, Kanun'un kapsamına giren bütün mallar için söz konusudur.

Ücretsiz onarım hakkının seçilmesi ve talebin satıcıya, üreticiye veya ithalatçıya yöneltilmesinden itibaren taşınırlarda en çok otuz iş günü içinde bu talebin yerine getirilmesi gereklidir. Garanti belgesi ile satılan mallar için ilgili Yönetmelik'te farklı bir süre belirtilmişse, o belirtilen süre içerisinde talep yerine getirilmelidir. Her halde söz konusu süreler içinde gereğinin yerine getirilmemesi halinde tüketici diğer seçimlik haklarını (sözleşmeden dönme, bedel indirimi ve ayıpsız misli ile değiştirme) -garanti belgesiyle satılan mallar için garanti belgesinde daha uzun bir garanti süresi belirlenmiş değilse- zamanaşımı süresi içinde kullanabilecektir (m. 11/4)⁵³.

dd. Malın Ayıpsız Misliyle Değiştirilmesi

Tüketici imkân varsa, satılanın ayıpsız bir misli değiştirilmesini isteme hakkına sahiptir (m. 11/1 b. ç). Düzenlemenin lafzından da anlaşılacağı

⁵⁰ Bkz. **Gümüş**, s. 116.

⁵¹ **Gümüş**, s. 117.

⁵² **Atamer/Baş**, s. 54.

⁵³ **Gümüş**, s. 118.

üzere, malın ayıpsız misliyle değiştirilmesini isteme hakkının sınırı, bunun imkân dâhilinde olmasıdır. Bu hak, yerine getirilmesi mümkün olduğu sürece parça borcu için de kullanılabilir⁵⁴. Örneğin, tüketicinin satıcının fabrikasında ürettiği belirli bazı mobilyaları beğenip bunları satın almak istediği belirtmiş olması halinde borç artık bir parça borcuna dönüşmüştür. Ancak bu halde mobilyaların ayıplı olduğunun ortaya çıkması durumunda tüketicinin aynı türden başka mobilya talep edebilmesi gerekir. İfade ettiğimiz gibi, sınır bunun imkân dâhilinde olmasıdır⁵⁵. Bundan başka, önceki başlık altında ücretsiz onarım hakkı için ifade ettiğimiz, m. 11/3 hükmü ayıpsız misli ile değiştirme hakkı için de geçerlidir. Buna göre, malın ayıpsız misli ile değiştirilmesinin satıcı için orantısız güçlükleri beraberinde getirecek olması halinde tüketici, sözleşmeden dönme veya ayıp oranında bedelden indirim haklarından birini kullanabilecektir. Orantısızlığın tayininde malın ayıpsız değeri, ayıbın önemi ve diğer seçimlik haklara başvurma hakkının tüketici için sorun teşkil edip etmeyeceği gibi hususlar dikkate alınacaktır.

6502 sayılı Kanun ayıpsız misli ile değiştirme hakkının üretici veya ithalatçıya karşı da kullanılabileceğini düzenlemiştir (m. 11/2). Bu hakların yerine getirilmesi konusunda satıcı, üretici ve ithalatçı müteselsilen sorumludur. Bu çerçevede, tüketici sahip olduğu ayıpsız misli ile değiştirme hakkını satıcı veya üretici veya ithalatçıya karşı kullanacak, bu hakkın kullanılmasyla doğacak olan ayıpsız misli ile değiştirme borcunun ifasından seçimlik hak kendisine karşı kullanılmayan diğer sorumlular da müteselsilen sorumlu olacaklardır⁵⁶. Ancak üretici veya ithalatçı, malın kendisi tarafından piyasaya sürülmesinden sonra ayıbın doğduğunu ispat ettiği takdirde sorumlu tutulmaz (m. 11/2). Örneğin, üretici, ayıbın mal kendisinin elinden çıktığından sonra, mesela nakil veya muhafaza edilirken doğduğunu ispat edebilirse artık sorumlu tutulamaz⁵⁷.

Ayıpsız misli ile değiştirme hakkından dolayı üretici ve ithalatçının sorumluluğu sadece garanti belgesi ile satılan mallar için değil, Kanun'un kapsamına giren bütün mallar için söz konusudur.

⁵⁴ Gümüş, s. 121.

⁵⁵ Atamer/Baş, s. 38.

⁵⁶ Gümüş, s. 117.

⁵⁷ Atamer/Baş, s. 54.

Ayıpsız misli ile değiştirme hakkının seçilmesi ve talebin satıcıya, üreticiye veya ithalatçıya yöneltilmesinden itibaren taşınırlarda en çok otuz iş günü içinde bu talebin yerine getirilmesi gereklidir. Garanti belgesi ile satılan mallar için ilgili Yönetmelik'te farklı bir süre belirtilmişse, o belirtilen süre içerisinde talep yerine getirilmelidir. Her halde söz konusu süreler içinde gereğinin yerine getirilmemesi halinde tüketici diğer seçimlik haklarını (sözleşmeden dönme, bedel indirimi ve ücretsiz onarım) -garanti belgesiyle satılan mallar için garanti belgesinde daha uzun bir garanti süresi belirlenmiş değilse- zamanaşımı süresi içinde kullanabilecektir (m. 11/4)⁵⁸.

4. Seçimlik Hakların Kullanımı

a. Garanti Belgesiyle Satılması Zorunlu Olmayan Mallar Bakımından

6502 sayılı Kanun yukarıda da ifade ettiğimiz üzere, tüketiciye kural olarak dört hak tanımış, bunlardan ikisinin (ücretsiz onarım ve ayıpsız misliyle değiştirme) satıcıdan başka, üreticiye veya ithalatçıya karşı da kullanılabileceğini ifade etmiştir. Bu halde, hakkın yöneltilmediği diğer iki sorumlunun, hakkın yerine getirilmemesinden dolayı müteselsil sorumluluğu mevcuttur.

Dönme ya da bedel indirimi değil de, ücretsiz onarım veya malın ayıpsız misliyle değiştirilmesi haklarından birinin seçilmesi halinde, talebin satıcıya, üreticiye veya ithalatçıya yöneltilmesinden itibaren taşınırlarda en çok otuz iş günü içinde bu talebin yerine getirilmesi gereklidir. Garanti belgesi ile satılan mallar için ilgili Yönetmelik'te farklı bir süre belirtilmişse, o belirtilen süre içerisinde talep yerine getirilmelidir. Her halde söz konusu süreler içinde gereğinin yerine getirilmemesi halinde tüketici diğer seçimlik haklarını kullanma olanağına kavuşacaktır. Ücretsiz onarımı tercih etmiş, bu yerine getirilmemişse, satıcıya karşı dönme veya bedel indirimi, satıcı, üretici veya ithalatçıya karşı ise malın ayıpsız misli ile değiştirilmesi haklarından birini seçip kullanabilecektir. Malın ayıpsız misli ile değiştirilmesi hakkını seçmiş ve bu yerine getirilmemişse, satıcıya karşı dönme veya bedel indirimi, satıcı, üretici veya ithalatçıya karşı ise ücretsiz onarım haklarından

⁵⁸ Gümüş, s. 123.

birini kullanabilecektir. Belirtmek gerekir ki, örneğin malın ayıpsız misli ile değiştirilmesi hakkını seçmiş, ancak bu süresi içinde yerine getirilmediği için satıcıya karşı dönme hakkını kullanmış, ancak iade edilmesi gereken bedel kendisine iade edilmemişse, üretici veya ithalatçı için müteselsil sorumluluk öngörülmemiştir. Keza -sadece bu madde bağlamında bakıldığında- onarım hakkını kullanmış, ancak süresi içinde yerine getirilmediği için satıcıya karşı dönme hakkını kullanmış, ancak iade edilmesi gereken bedel kendisine iade edilmemişse, üretici veya ithalatçı için yine müteselsil sorumluluk öngörülmemiştir. Ancak müteakip başlık altında inceleyeceğimiz m. 56/3 hükmünün lafzı bu ihtimalde -garanti belgesi ile satılan mallar için- üretici veya ithalatçının müteselsil sorumlu olacağı yönündedir.

Garanti belgesi ile satılması zorunlu olmayan mallar bakımından, üretici veya ithalatçının sorumluluğu, ayıptan doğan sorumluluk çerçevesinde tüketiciye tanınmış olan haklardan ayıpsız misliyle değiştirme ve ücretsiz onarım hakkının borçlularından biri olmaktan ibarettir. Bu noktada garanti belgesi veren olmaktan mütevellit bir sorumlulukları söz konusu değildir.

b. Garanti Belgesiyle Satılması Zorunlu Olan Mallar Bakımından

aa. Genel Olarak

Kanun koyucu, üretici ve ithalatçıları tüketiciye yönelik üretilen veya ithal edilen mallar için içeriği yönetmelikle belirlenen bir garanti belgesi düzenlemekle yükümlü tutmuştur (m. 56/1). Hangi malların garanti belgesiyle satılmak zorunda olduğu da Garanti Belgesi Yönetmeliği'nin Ek'inde belirtilmiştir. Ekli listede belirtilen malların üreticileri ve ithalatçıları, ürettikleri veya ithal ettikleri mallar için garanti belgesi düzenlemekle yükümlüdürler.

Yönetmelik ekinde belirtilen mallara ilişkin olarak "Satış Sonrası Hizmetler Yönetmeliği"⁵⁹ de yürürlüğe konulmuştur. Söz konusu yönetmeliğin amacı, m. 1'e göre, ekli listede yer alan malların kullanım ömürleri, azami tamir süreleri ile satış sonrası montaj, bakım ve onarım hizmetlerine

⁵⁹ R.G. T.: 13.06.2014; R. G. S.: 29029.

ilişkin usul ve esasları düzenlemektir. Bu yönetmeliğin ekli listesinde yer alan mallar ve Garanti Belgesi Yönetmeliği Ek'inde yer alan mallar aynıdır. Kanun koyucu garanti belgesiyle satılması zorunlu olan mallar için, bu malların üretici veya ithalatçıları tüketiciye satış sonrası hizmet vermekle de yükümlü tutmuştur.

bb. Ücretsiz Onarım Hakkının Kullanımı

6502 sayılı Kanun'un 56/3. maddesine göre, tüketici bu Kanunun 11 inci maddesinde belirtilen seçimlik haklarından onarım hakkını kullanmışsa, malın garanti süresi içinde tekrar arızalanması veya tamiri için gereken azami sürenin aşılması veya tamirinin mümkün bulunmadığının anlaşılması hâllerinde 11 inci maddede yer alan diğer seçimlik haklarını kullanabilir. Satıcı tüketicinin talebini reddedemez. Bu talebin yerine getirilmemesi durumunda satıcı, üretici ve ithalatçı müteselsilen sorumludur.

Garanti belgesiyle satılan bir malda, ayıbın ortaya çıkması üzerine, tüketici ücretsiz onarım hakkını kullanmış ancak m. 56/3'de düzenlenen üç koşuldan biri olan **-tamiri için gereken azami sürenin aşılması-** gerçekleşmişse, m. 56/3'e göre, 11. maddede yer alan diğer seçimlik haklarını kullanabilir. Bu noktaya kadar garanti belgesi ile veya garanti belgesiz satılan mallar arasında bir farklılık yoktur (m. 11/4). Ancak m. 11/4'de tüketicinin haklarını kullanması konusunda bir sınırlandırma da yoktur. Hükümde, ücretsiz onarım veya ayıpsız misliyle değiştirme haklarının satıcı, üretici veya ithalatçıya karşı kullanıldığı ancak öngörülen süre içinde bu talebin karşılanmadığı hallerde, tüketiciye diğer haklarını kullanma olanağı sağlanmıştır. Bu noktada, hakkın kullanılması ancak talebin karşılanmaması söz konusudur. Bu ihtimalde, tüketici, dönme ve bedel indirimi haklarını satıcıya, ayıpsız misli ile değiştirme hakkını ise satıcıya, üreticiye veya ithalatçıya karşı kullanacaktır. İlgili fıkra bu husus çok açık olarak ifade edilmişse de, maddenin tamamından ulaşıcağımız sonuç bu şekildedir. Buna karşılık, m. 56/3 hükmüne baktığımızda, ücretsiz onarım hakkını kullanan ancak tamiri için azami sürenin aşılması sebebiyle diğer seçimlik haklarını kullanmaya hak kazanan tüketicinin talebini sadece satıcıya yönelteceği sonucu çıkmaktadır. Zira hüküm "...Tüketici bu Kanunun 11 inci maddesinde belirtilen seçimlik haklarından onarım hakkını kullanmışsa, malın garanti süresi içinde tekrar arızalanması veya **tamiri için gereken azami**

sürenin aşılması veya tamirinin mümkün bulunmadığının anlaşılması hâllerinde 11 inci maddede yer alan diğer seçimlik haklarını kullanabilir. *Satıcı tüketicinin talebini reddedemez...* şeklindedir. Tüketicinin kullanabileceği üç seçimlik haktan ikisi -dönme ve bedel indirimi- zaten sadece satıcıya yöneltilebilir. Ayıpsız misli ile değiştirme ise, satıcıdan başka, üretici veya ithalatçıya karşı da kullanılabilir. Dolayısıyla bu maddenin m. 11/4'deki sonuca göre yorumlanması yerinde olacaktır, zira ayırım yapmayı gerektiren bir sebep kanaatimizce yoktur. Böyle olunca, tüketici ayıpsız misli ile değiştirme hakkını üreticiye veya ithalatçıya karşı da kullanabilecektir. Her ne kadar fıkranın son cümlesi "... Satıcı tüketicinin talebini reddedemez. Bu talebin yerine getirilmemesi durumunda satıcı, üretici ve ithalatçı müteselsilen sorumludur." şeklinde ise de, talebin doğrudan yöneltilebilmesi, üretici veya ithalatçının söz konusu hakkın borçlusu olması başka bir şey, yerine getirilmeyen bir talepten dolayı sorumlu olmak başka bir şeydir. Maddenin gerekçesi şu şekildedir: "... Ancak buna rağmen 58 inci maddede belirlenen azami tamir süresi içerisinde mal tamir edilmez ise veya tamir edilen mal garanti süresi içerisinde tekrar arızalanırsa veya garanti süresi içerisinde kullanıcı hataları kapsam dışı olmak üzere tamirinin mümkün bulunmadığı anlaşılırsa tüketici 11 inci maddede yer alan diğer seçimlik hakları kullanmakta serbest olacaktır. *Satıcı tüketicinin seçtiği talebi yerine getirmek zorunda olup, tüketicinin seçtiği talep yerine getirilmez ise satıcı ile birlikte üretici veya ithalatçı da tüketiciye karşı müteselsil sorumlu olacaktır. Tüketicisi bu durumda seçtiği talebin yerine getirilmesi için üretici veya ithalatçıya da başvurabilecektir*". Kanaatimizce, tüketici böyle bir ihtimalde malın ayıpsız misli ile değiştirilmesi talebini doğrudan üretici veya ithalatçıya yöneltebilmelidir. Satış konusu malın ayıpsızını vermek, üretici veya ithalatçı için çok defa daha kolay olacaktır. Bu noktada malın tükenmesi, satıcının elinde kalmamış olması ihtimali de düşünülmelidir. Bu durumda malın ayıpsız mislini tüketiciye vermek üretici veya ithalatçı için daha kolay olacaktır.

İncelediğimiz hükümde, değerlendirilmesi gereken bir husus daha mevcuttur. Tüketicinin ücretsiz onarım hakkını kullandığı ancak tamir için gereken azami sürenin aşıldığı veya malın garanti süresi içinde tekrar arızalandığı veya tamirinin mümkün bulunmadığının anlaşıldığı hallerde, tüketici 11. maddede yer alan diğer seçimlik haklarını kullanabilecektir. Satıcı da bu

talebi reddedemeyecektir. Bu bağlamda, tüketici, satıcıya karşı -ki bu hak zaten sadece satıcıya karşı kullanılabilir -sözleşmeden dönme hakkını kullanır, ancak iade edilmesi gereken satış bedeli kendisine iade edilmezse -madenin lafzına baktığımızda- bu durumda üretici veya ithalatçı için müteselsil sorumluluk öngörülmüştür. Zira hüküm şu şekildedir: “... Satıcı tüketicinin talebini reddedemez. Bu talebin yerine getirilmemesi durumunda satıcı, üretici ve ithalatçı müteselsilen sorumludur.” Esasen gerekçe de bu yoruma destek verir niteliktedir. Şöyle ki, “...Satıcı tüketicinin seçtiği talebi yerine getirmek zorunda olup, tüketicinin seçtiği talep yerine getirilmez ise satıcı ile birlikte üretici veya ithalatçı da tüketiciye karşı müteselsil sorumlu olacaktır. Tüketici bu durumda seçtiği talebin yerine getirilmesi için üretici veya ithalatçıya da başvurabilecektir”. Kanun koyucu m. 11/2 hükmünde ücretsiz onarım ve malın ayıpsız misliyle değiştirilmesi hakları için müteselsil sorumluluk getirmiş, m. 11/4 hükmünde de ücretsiz onarım hakkının öngörülen süre içinde yerine getirilmemesi halinde, tüketicinin diğer haklarını kullanabileceğini düzenlemiştir. 56/3 hükmünde ise diğer hakların kullanımında muhatap olarak satıcıyı göstermiş, ifade ettiğimiz üzere, örneğin tüketicinin dönme hakkını kullanıp da bedel iadesinin gerçekleşmemesi halinde bu defa üretici veya ithalatçının da sorumlu olacağını ifade etmiştir. Bu farklılığın sebebini anlamak kanaatimizce mümkün değildir. Öte yandan, Kanun koyucu burada müteselsil sorumluluk getirirken de, bu sorumluluğa yabancı bir düzenleme yapmıştır. Şöyle ki, müteselsil sorumluluk veya borçluluk⁶⁰ halinde, alacaklı dilediği borçluya veya borçlulara başvurma hakkına sahip iken, burada tüketicinin öncelikle satıcıya başvurması, ondan istediğini elde edemediği halde üretici veya ithalatçıya gitmesi öngörülmüştür. Hâlbuki m. 11/2 -olması gerektiği şekilde- ücretsiz onarım ve malın ayıpsız misli ile değiştirilmesi hakları için satıcıdan başka üretici veya ithalatçıya da gidilebileceğini ve bu hakların yerine getirilmesi hususunda aralarında müteselsil sorumluluk olduğunu ifade etmiştir. Keza m. 11/4 hükmü de, ücretsiz onarım veya ayıpsız misli ile değiştirme talebinin öngö-

⁶⁰ Müteselsil borçluluk hakkında geniş bilgi için bkz. Akıntürk, T.: Müteselsil Borçluluk, Ankara, 1971, s. 29 vd., s. 151 vd.; Müteselsil sorumluluk - müteselsil borçluluk arasındaki farklılıklara ilişkin bkz. Yağcıoğlu, A. H.: Haksız Fiil Sebebiyle Aynı Zarardan Birden Fazla Kimsenin Müteselsil Sorumluluğu, Ankara, 2014, s. 8 vd.

rülen sürelerde yerine getirilmemesi hallerinde tüketicinin diğer haklarını kullanabileceğini belirtirken, talebin satıcıya yöneltilmesi, elde edemediği halde üretici veya ithalatçıya gidilmesi gerektiği gibi bir düzenleme yapmamıştır. Öte yandan, yine m. 11/4 çerçevesinde, tüketicinin örneğin dönme hakkını kullandığı ancak bedel iadesinin gerçekleşmediği halde, satış sözleşmesinin tarafı olmayan üreticiye veya ithalatçıya gidebilme hakkı da yoktur. Garanti belgesiyle satılması gereken mallarda bunun tüketiciciye yönelik bir ayrıcalık olarak düzenlendiği düşünülebilir ancak bunun yerinde bir tercih olmadığı kanaatindeyiz. Bu düzenlemede daha çok ayıptan doğan sorumluluk ile zorunlu garantiden doğan sorumluluğun birbirine karıştırılmış olması söz konusudur⁶¹. Satış sözleşmesi bağlamında bedel satıcıya ödenmektedir, sözleşmenin diğer tarafı ve iade borçlusu satıcıdır. Nitekim bu nedenle, ayıptan doğan sorumlulukta, üretici veya ithalatçı sadece ücretsiz onarım ve malın ayıpsız misli ile değiştirilmesi haklarının borçlusu olarak düzenlenmiştir.

II. TÜRK HUKUKUNDA GARANTİ BELGESİ

1. Genel Olarak

Tespit edebildiğimiz kadarıyla garanti belgesine ilişkin ilk düzenleme 1983 tarihli “İmalât Sanayi Yönetmeliği”ndedir⁶². Bunu takiben 13.05.1984’de “Garanti Belgesinde Bulunması Gereken Hususlarla İlgili Tebliğ” yayınlanmıştır⁶³. 1990 yılında da, Beş Yıllık Kalkınma Planları ve Yıllık Programlar ile söz konusu İmalat Sanayi Yönetmeliğinin 23 ve 27. maddelerine dayanılarak hazırlanan “Ölçüler ve Kalite Kontrol Genel Müdürlüğü Garanti Belgesi ve Satış Sonrası Bakım Onarım ve Servis Hizmetleri Hakkında Tebliğ”⁶⁴, 1984 tarihli söz konusu tebliği yürürlükten kaldırmıştır.

⁶¹ Benzer şekilde bkz. **Gümüş**, s. 119.

⁶² R. G. T.: 06.01.1983; R. G. S.: 17920, m. 23 vd. Önceki döneme ilişkin garanti belgesi uygulaması hakkında bkz. **Akünel**, T.: Satıcının Onarım Garantisi, İÜHFM, C. XXXVIII, S. 1-4, İstanbul, 1973, s. 547 vd., s. 553, dipnot 11.

⁶³ R. G. T.: 13.05.1984; R. G. S.: 18400.

⁶⁴ R. G. T.: 17.03.1990; R. G. S.: 20464.

1990 tarihli bu tebliği de, 9.9.1995’de, 4077 sayılı Kanun’a istinaden çıkarılan “Garanti Belgesi ile Tanıtma ve Kullanma Kılavuzunun Uygulama Esaslarına Dair Tebliğ”⁶⁵ yürürlükten kaldırmıştır. 4077 sayılı Kanun 8.9.1995’de yürürlüğe girmiş⁶⁶, Kanun’la aynı zamanda yürürlüğe girmek üzere 2.9.1995’de “Garanti Belgesi ile Satılmak Zorunda Olan Sanayi Mallarının ve Bu Malların Arızalarının Tamiri İçin Gereken Azami Süreler Hakkında Tebliğ”⁶⁷, Kanun’un yürürlüğe girmesinin hemen ardından da, 1990 tarihli Tebliğ’i yürürlükten kaldıran “Garanti Belgesi ile Tanıtma ve Kullanma Kılavuzunun Uygulama Esaslarına Dair Tebliğ” yayınlanmıştır.

2.9.1995 tarihli Tebliğ’de garanti belgesi ile satılmak zorunda olan mallar listelenmiştir. Belirtmek gerekir ki, bu hayli geniş kapsamlı bir liste olmuştur. Bu bağlamda, tıbbi laboratuvar cihazları, radyografik teşhis cihazları, her türlü arabalı veya arabasız yangın söndürme cihazları, ambulans, hafriyat ve inşaat makineleri, toprak kazı makineleri bu listeye dâhil olmuştur. Ancak bu mallar bir tüketici işleminden ziyade, ticari satışa konu olabilecek mallardır. Bu Tebliğ’in yerini alan 21.12.2001 tarihli Tebliğ’de de liste bu şekilde geniş tutulmuştur. Söz konusu Tebliğ yerine 14.06.2003’de “Garanti Belgesi Uygulama Esaslarına Dair Yönetmelik” yürürlüğe girmiş, ancak bu listenin tüketici işlemine konu olabilecek tüketim mallarını içerecek hale gelmesi adı geçen Yönetmelik’te 24.04.2011’de yapılan değişiklikle mümkün olmuştur⁶⁸. Bu Yönetmeliği yürürlükten kaldıran ve halen geçerli olan Garanti Belgesi Yönetmelik ekindeki liste de, tüketim mallarına ilişkindir. Elbette bu malların ticari satışa konu olmasına bir engel yoktur. Değişiklikten önceki Tebliğ ve Yönetmelik hükümleri ile arasındaki farklılık neredeyse hiçbir surette tüketici satışına konu olamayacak malların -röntgen cihazı, ambulans gibi- artık listede olmamasıdır.

Garanti belgesini düzenleyen bu hükümlere ilişkin belirtilmesi gereken bir diğer husus da, belirli mallar bakımından garanti belgesi düzenlemenin

⁶⁵ R. G. T.: 09.09.1995; R. G. S.: 22399.

⁶⁶ 4077 sayılı Kanun 8.5.1995 T. ve 22221 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış ve altı ay sonra 8.9.1995 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

⁶⁷ R. G. T.: 02.09.1995; R. G. S.: 22392.

⁶⁸ Bu değişiklik bir ay sonra yürürlüğe girmiştir. Bkz. Garanti Belgesi Uygulama Esaslarına Dair Yönetmelik m. 11, R.G. T.: 24.04.2011, R. G. S.: 27914.

ve vermenin hep bir zorunluluk şeklinde düzenlenmiş, bir başka deyişle garanti belgesi vermenin üreticinin ihtiyarına bırakılmamış olmasıdır.

2. Sözleşmesel Garanti Taahhütleri

a. Genel Olarak Garanti Kavramı ve Garanti Taahhüdü

Garanti, hukuk öğretisinin dışında iş ve ticaret hayatında sıklıkla kullanılmakta ve birbirinden farklı teminatlara karşılık gelmektedir. Geniş anlamda garanti taahhüdü, bütün teminat sözleşmelerini içine alan bir kavram, dar anlamda garanti taahhüdü ise özel ve bağımsız bir sözleşmedir⁶⁹. Öte yandan, garanti ifadesi bir sözleşme vasfına haiz olmayıp sözleşmeden doğan bir borcun genişletilmesi niteliğindeki bağımsız olmayan teminat taahhütleri için de kullanılmaktadır⁷⁰.

Satış hukuku çerçevesinde garanti taahhütleri, geleneksel anlamda garanti taahhütleri, memnuniyet garantileri ve genişletilmiş garantiler şeklinde ortaya çıkmaktadır. Geleneksel anlamda garanti taahhütleri üretici veya satıcı tarafından malın onarımı için gereken işçilik masraflarına ve parçalarına ilişkin olarak verilmektedir. Memnuniyet garantisi denilen garanti taahhütlerinde ise herhangi bir özel koşula bağlı olmaksızın kısa bir süre içinde malın iadesi karşılığında bedelin iadesi veya malın ücretsiz olarak değiştirilmesi borcu söz konusu olmaktadır. Genişletilmiş garantilerde, çoğunlukla, alıcılar satış sözleşmesini yaptıktan sonra belli bir ivaz karşılığında garanti taahhüdü kapsamında bazı taleplerde bulunma hakkını kazanmaktadır. Bu, bazen mal için verilen geleneksel garanti süresinin uzatılması, bazen de malın kontrol edilebilir özelliklerinin dışında kalan etkenler sonucunda uğrayabileceği zararları -örneğin dizüstü bilgisayarın ekranın kırılması

⁶⁹ **Reisoğlu**, S.: Garanti Mukavelesi, Ankara, 1963, s. 4-5; **Tandoğan**, H.: Garanti Mukavelesi (Mahiyeti ve Benzeri Müesseselerden Tefriki) (Garanti), Ankara, 1959, s. 1 vd. Özel ve bağımsız bir sözleşme olan garanti sözleşmesi de, kendi içinde yöneltmeyi amaçlayan garanti sözleşmesi ve teminatı amaçlayan garanti sözleşmesi olmak üzere farklı türlere ayrılmaktadır. Bkz. **Tandoğan**, H.: Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C. II, İstanbul, 2010, s. 804 vd.; **Kapanıcı**, s. 114 vd.

⁷⁰ **Reisoğlu**, s. 4.

gibi- teminat altına alma şeklinde ortaya çıkmaktadır⁷¹. Elbette ki, sözleşme serbestisi çerçevesinde garanti taahhüdünün farklı görünüşleri söz konusu olabilecektir. Ancak biz konuyu 6502 sayılı Kanun kapsamında incelediğimiz için, sadece bu çerçevede ortaya çıkabilecek halleri değerlendirmeye çalışacağız.

b. Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Çerçevesinde İhtiyari Garanti

6502 sayılı Kanun mülga 4077 sayılı Kanun'dan farklı olarak, sözleşme- mesel garanti taahhütlerini, yani ihtiyari garantiyi doğrudan doğruya bir kanun hükmünde düzenlemiştir⁷². İhtiyari garanti kenar başlıklı m. 57/1'ye göre, ihtiyari garanti, tüketicinin yasal hakları saklı kalmak kaydıyla mal veya hizmetle ilgili; değişim, onarım, bakım, bedel iadesi ve benzeri hususlarda satıcı, sağlayıcı, üretici veya ithalatçı tarafından verilen ilave taahhüdü ifade eder⁷³.

⁷¹ Satış hukuku çerçevesinde ortaya çıkan garanti taahhütlerinin her biri hakkında geniş bilgi için bkz. **Kapanıcı**, s. 99-102.

⁷² 4077 sayılı Kanun'da zorunlu garanti m. 13'de düzenlenmiş, ancak Kanun'da ihtiyari garantiye yer verilmemişti. İhtiyari garanti, Garanti Belgesi Uygulama Esaslarına Dair Yönetmelik m. 12'de şu şekilde düzenlenmişti: "Bu Yönetmeliğe ekli listede yer almayan bir malı imal veya ithal eden firmalar, kendi sorumlulukları çerçevesinde, ihtiyari garanti belgesi düzenleyebilirler. İhtiyari garanti belgesinin içeriği ve garanti şartlarına ilişkin hususlar imalatçı-üretici ve/veya ithalatçı firma tarafından belirlenir. Bu belgelerin onaylanması için ayrıca Genel Müdürlüğe başvuru yapılmaz". Her ne kadar, Yönetmelik hükmü, Kanun gereği garanti belgesiyle satılması zorunlu olmayan mallar için imalatçı -üretici veya ithalatçıların garanti belgesi düzenleyebileceği şeklinde ise de, bu satıcıların garanti taahhüdünde bulunamayacakları veya imalatçı- üretici veya ithalatçıların garanti belgesiyle satılması zorunlu olan mallara ilişkin olarak daha geniş kapsamlı hakları tanıyamayacakları anlamına gelmez.

⁷³ 6502 sayılı Kanun çerçevesinde ihtiyari garanti için bkz. **Ceylan**, E.: 6502 Sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a Göre Garanti Belgesi ve Satış Sonrası Hizmetlere İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi, İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt:15, Sayı:2, Prof. Dr. M. İlhan ULUSAN'A Armağan, Cilt: I, Temmuz 2016, s. 426 vd.; **Çapri**, s. 922 vd.; **Zevkililer/Özel**, s. 397 vd.; **AYDOĞDU**, Dersler, s. 101-103; **Karakocalı**, A.: Milli Şerh, 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, İstanbul, 2016, s. 928 vd.; **Şenocak**, Z.: 6502 Sayılı Tüketicinin

İhtiyari garanti, zorunlu garantiden farklı olarak satıcı tarafından da verilebilmektedir. İster satıcı/sağlayıcı, isterse üretici veya ithalatçı tarafından verilmiş olsun, bu tür bir garanti, garanti verenle tüketici arasında bir sözleşme kurulduğu anlamına gelir⁷⁴. Bu sözleşme çerçevesinde tüketiciye tanınan haklar, onun Kanun'dan doğan haklarını ortadan kaldırmaz. Nitekim tüketicinin bu hususta yanılığa düşmemesi için, Kanun koyucu m. 57/3 hükmünde bu durumun ayrıca açıklanması gerektiğini de belirtmiştir. Buna göre, "...Bu taahhütte, tüketicinin yasal haklarının saklı olduğu, garantiden faydalanma koşulları, süresi, garanti verenin adı ile iletişim bilgileri yer almak zorundadır".

Esasen ihtiyari garantide bir gönüllülük söz konusudur. Fakat gönüllü olarak garanti verilecek dahi olsa, Kanun koyucu bunun içeriğine ilişkin emredici hükümler getirmiştir. 57/2'ye göre, ihtiyari garanti taahhüdü süresince, taahhüt edilen hakların kullanılması nedeniyle tüketiciden masraf talep edilemez. Keza, m. 57/3 hükmünün ilk cümlesi, "Taahhütte bulunan, taahhüdünün yanı sıra ilgili reklam ve ilanlarda yer alan ifadelerle de bağlıdır" şeklindedir. Satıcı, TKHK m. 2/2 gereğince, reklam ve ilanlardaki ifadelerden dolayı kural olarak sorumludur. Kanun, ihtiyari garanti vereni de bu şekilde sorumlu tutmuştur. Buna göre, malın reklam ve ilanında taahhüt edilen özellikleri taşımaması halinde tüketicinin kendisine ihtiyari garanti kapsamında tanınan hakları kullanma imkânı olacaktır⁷⁵. İhtiyari garanti taahhüdünün tüketiciye yazılı olarak veya kalıcı veri saklayıcısı ile verilmesi zorunludur (m. 57/4). Bundan başka, garanti taahhüdü Kanun'da öngörülen koşulları taşımasa bile taahhüt edeni bağlar (m. 57/5).

İhtiyari garantiyi düzenleyen 57. maddeye ilişkin gerekçede de açıklandığı üzere, söz konusu hüküm AB Yönergesinin 6. maddesiyle uyum

---

Korunması Hakkında Kanun'a Göre Ayıplı Mal Teslimi Halinde Tüketicinin Hakları, Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi Tüketici Hukuku Sempozyumu, terazi Aylık Hukuk Dergisi, Özel Sayı, Kasım 2014, Editör: Prof. Dr. Ayşe HAVUTÇU, s. 37.

⁷⁴ **Serozan**, R.: Borçlar Hukuku Özel Bölüm (Özel), İstanbul, 2006, s. 143-145; **Atamer/Baş**, s. 57. Belirtmek gerekir ki, garanti bağımsız bir sözleşme olarak ortaya çıkabileceği gibi, bağımsız olmayan bir teminat taahhüdü, yani satış sözleşmesinin çerçevesinde yer alan yan taahhüt biçiminde de ortaya çıkabilir. Bu husus müteakip başlıkta değerlendirilecektir.

⁷⁵ **Atamer/Baş**, s. 57.

içindedir. Esasen AB Yönergesi zorunlu garantiye yer vermemiştir. Tüketicinin satıcı dışında başka kişilere karşı talepte bulunması, onların kendisine garanti taahhüdünde bulunmuş olmasına, yani gönüllü olarak garanti vermiş olmasına bağlıdır⁷⁶. İhtiyari garanti hususunda Kanun'un yönergeden farklı olduğu nokta, 6502 sayılı Kanun'da, ihtiyari garanti taahhüdünün tüketiciye yazılı olarak veya kalıcı veri saklayıcısı ile verilmesinin zorunlu tutulmuş olmasına karşılık, Yönergenin bunu tüketicinin isteğine bırakmış olmasıdır.

İhtiyari garanti, belirttiğimiz üzere satıcı tarafından verilebileceği gibi, üretici - ithalatçı tarafından da verilebilir. Bu çerçevede, biz de konuyu satıcı garantisi ve üretici garantisi olmak üzere ikiye ayırarak değerlendireceğiz.

⁷⁶ Geniş bilgi için bkz. **Atamer/İnceoğlu**, s. 52 vd.; **Atamer/Baş**, s. 59. İsviçre ve Alman hukukunda zorunlu garanti olmadığı gibi, İsviçre hukukunda bu hususta spesifik bir yasal düzenleme de yoktur. Bkz. **Schwizer**, s. 11 vd.; **Lips**, s. 14 vd. Alman hukukunda ise, Alman Medeni Kanunu (BGB) § 443 ve § 477'de düzenleme mevcuttur. § 443'e göre, satıcı, üretici veya üçüncü bir kişi, malın belirli özelliklerini veya belli bir süre zarfında dayanıklılığını koruyacağına ilişkin garanti taahhüdünde bulunursa, malın belirtilen özelliklerini korumaması veya ayıptan arı kalacağına ilişkin vaadlerin gerçekleşmesi halinde, alıcı (tüketici) ayıptan doğan sorumluluk çerçevesinde sahip olduğu yasal haklarına hanel gelmeksizin, garantiden doğan haklarını garanti verene karşı kullanabilecektir. Garanti veren, taahhüdündeki açıklamasının yanında, mala ilişkin reklamlardaki beyanlarla da, bunların satış sözleşmesinin kurulması sırasında veya kurulmasından önce yapılmış olması kaydıyla, bağlıdır. Dayanıklılık garantisi verilmiş olması halinde, garanti süresi içinde ortaya çıkan ayıpların garantinin kapsamında olduğu kabul edilecektir. Geniş bilgi için bkz. **Alexander**, C.: Verbraucherschutzrecht, München, 2015, s. 119-120, N. 35-41; **Westermann**, H. P.: Münchener Kommentar zum BGB, 6. Auflage 2012, § 443, N. 1 vd. (<https://beck-online.beck.de>). § 477 ise, garanti taahhüdünün niteliklerine ilişkin düzenleme yapmıştır. Buna göre, garanti taahhüdü basit ve anlaşılabilir olmalıdır. Tüketicinin yasal haklarına işaret edilmeli ve garantinin bu hakları kısıtlamadığı belirtilmelidir. Bundan başka, garanti taahhüdünün kapsamı ve garantiden doğan hakların ileri sürülebilmesi için gerekli olan hususlar, özellikle garantinin süresi, yer bakımından uygulanabilme alanı, garanti verenin adı ve adresi taahhüdde yer almalıdır. Tüketici bu açıklamanın yazılı olarak kendisine verilmesini talep edebilir. Garanti taahhüdünün belirtilen özellikleri taşımaması, garantinin geçerliliğini etkilemez. Geniş bilgi için bkz. **Alexander**, s. 120, N. 42-45; **Lorenz**, S.: Münchener Kommentar zum BGB, 6. Auflage 2012, § 477, N. 1 vd. (<https://beck-online.beck.de>). Öte yandan, garanti ifadesi Alman hukukunda farklı anlamlara gelecek biçimde kullanılmaktadır. Bu hususta bkz. **Brauschmidt**, V.: Die Garantiebegriiffe des Kaufrechts Auslegung von Garantieerklärungen und Abgrenzung zur Beschaffenheitsvereinbarung, JuS 2011, s. 393 vd.

aa. Satıcı Garantisi

İhtiyari garantinin satıcı tarafından verilmiş olması halinde, garanti veren satıcı, muhatabı da tüketicidir. Öğretide satıcı garantisinin anlamının ortaya konulmasında üç halin birbirinden ayırt edildiği görülmektedir. Buna göre, satıcı garanti ifadesini bir nitelik vaadi olarak veya bağımsız olmayan bir teminat taahhüdünde ya da bağımsız bir garanti taahhüdünde bulunmak üzere kullanmış olabilir⁷⁷.

Satıcının vereceği garanti, çoğunlukla ayıptan doğan sorumluluk rejimini genişletir nitelikte olmaktadır. Bu durumda, satıcının üstlenmiş olduğu borç, satış sözleşmesinin bir koşulunu oluşturan bağımsız olmayan bir teminat taahhüdü şeklinde ortaya çıkar⁷⁸. Satıcının, Kanun'dan doğan borcu saklı kalmak kaydıyla, tüketiciye karşı ayrıca bir borç altına girmesi, bir taahhütte bulunması söz konusu olacaktır. Bunların satış sözleşmesinin çerçevesinde yer alan yan taahhütler olarak tanımlanması da mümkündür⁷⁹. 6502 sayılı Kanun m. 57 hükmü çerçevesinde baktığımızda, satıcının değişim, onarım, bakım, bedel iadesi ve benzeri hususlardaki ilave taahhüdü ihtiyari (sözleşmesel) garantinin konusunu oluşturacaktır. Bu bağlamda, satıcının satış konusu malın bakımını üstlenmesi, örneğin bisikletin yıllık bakımını yapmayı taahhüt etmesi veya yasal garanti süresinin⁸⁰ uzatılması, örneğin bir yıl daha onarım veya değişim hakkı tanınması gibi taahhütler ihtiyari (sözleşmesel) garantinin kapsamında yer alabilecektir.

Bağımsız olmayan garanti taahhütlerinin, nitelik vaadinden ayırt edilmesi gereklidir. Nitelik vaadi, yani satış konusu malda var olduğu belirtilen vasfın olmaması veya tam tersi satıcının sorumluluğunun kapsamındadır. Bu bağlamda, ikinci el otomobil satışı meslek edinmiş kişinin, satış konusu otomobilin fren balatalarının yeni olduğunu belirtmesi nitelik vaadidir.

⁷⁷ Lips, s.7-8, s. 20 vd; Früh, s. 38 vd; Schwizer, s. 6 vd., N. 10 vd. Garanti ifadesi bunların dışında malı tavsiye etme, övme vs. amacıyla da kullanılabilir. Bu hususta bkz. Arbek, s. 140 vd.

⁷⁸ Lips, s. 7-8; Früh, s. 38 vd.; Tandoğan, Garanti, s. 12; Reisoğlu, s. 60-61; Kapancı, s. 108-109.

⁷⁹ Früh, s. 38; Kapancı, s. 110.

⁸⁰ Yasal garanti süresi kural olarak iki yıldır, ancak sorumluluk satıcının değil üretici veya ithalatçısıdır (TKHK m. 56/2).

Aksinin ortaya çıkması halinde, kendisinin ayıptan doğan sorumluluğunun dışında başkaca bir sorumluluğu yoktur⁸¹. Buna karşılık, satılan ikinci el otomobilin⁸² iki yıl boyunca rutin bakımının satıcı tarafından üstlenilmesi, bu sürede ortaya çıkacak arızaların giderileceği ve gerekli parça değişimlerinin ücretsiz olarak yapılacağı belirtilmesi, nitelik vaadi değil, bağımsız olmayan teminat taahhüdüdür. Bu vaatlerin hiç veya gereği gibi yerine getirilmemesi, satıcının ayıptan doğan sorumluluğu kapsamında değildir, fakat bu satış sözleşmesinin ihlal edilmesi anlamına gelir, yani her halde satış hukukunun kuralları kapsamındadır. Bu taahhütlerin yerine getirilmemesi halinde, satıcı ilgili borcunda temerrüde düşmüş olacak ve TBK m. 112 vd. hükümleri çerçevesinde sorumlu olacaktır⁸³.

Satış hukukunda bir garanti taahhüdünün, bağımsız olmayan bir teminat taahhüdü yani satış sözleşmesi kapsamında bir yan taahhüt mü, yoksa bağımsız bir garanti sözleşmesi mi, olduğunun saptanması uygulanacak hükümlerinin tespiti bakımından önemlidir. İlkine satış hukuku hükümleri uygulanacağı halde, bağımsız bir garanti sözleşmesinin yapılmış olması halinde, buna garanti sözleşmesine uygulanması gereken kurallar uygulanacak, satış hukuku kurallarının kapsamı dışında kalacaktır⁸⁴.

Bağımsız garanti taahhüdünün söz konusu olması için, isminden de anlaşılacağı üzere satıcı ile tüketici arasında satış sözleşmesinden ayrı, bir garanti sözleşmesi yapılmalıdır. Garanti sözleşmesi, teminatı amaçlayan garanti sözleşmesi ve yöneltmeyi amaçlayan garanti sözleşmesi olmak üzere iki türdür. Teminatı amaçlayan garanti sözleşmesinde, garanti veren, temel ilişkideki alacaklıya (garanti alana) karşı, temel ilişkideki borçtan bağımsız olarak borçlunun edimi için sorumlu olmayı yüklenmektedir⁸⁵. Bu bağlamda, tüketicinin satıcı dışındaki bir kişiyle bir borç ilişkisi kurması, satıcının da, tüketiciye karşı, bu temel borç ilişkisindeki borçtan bağımsız olarak söz

⁸¹ **Arbek**, s. 142. Ayrıca bkz. **Reisoğlu**, s. 59-60.

⁸² İkinci el satışlarda satıcının ayıptan doğan sorumluluğu kural olarak bir yıldır (TKHK m. 12/2). 6502 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanabilmesi için satıcının meslekten satıcı olması zorunludur (TKHK m. 3/b. i).

⁸³ Söz konusu borca ilişkin zamanaşımı süresi -bu borç ayıba karşı tekeffül kapsamında bir borç olmadığı için- TBK m. 146 gereği on yıldır. Karş. **Reisoğlu**, s. 60-61.

⁸⁴ **Reisoğlu**, s. 60-61; **Lips**, s. 20.

⁸⁵ **Tandoğan**, s. 804.

konusu borçlunun edimi için sorumlu olmayı yüklenmesi söz konusu olmalıdır. Böyle bir sözleşmenin pratikte sıklıkla rastlanacak bir sözleşme olmadığı kanaatindeyiz. Her halde, böyle bir sözleşme akdedilmesi halinde garanti sözleşmesine uygulanması gereken hükümler uygulama alanı bulacaktır. Bir başka deyişle, satış hukuku kurallarının kapsamı dışında kalacaktır.

Yönelmeyi amaçlayan garanti sözleşmesi ise, garanti verenin garanti alanı belli bir davranışa yönelmek amacıyla, bu davranıştan o kişi (garanti alan) için doğabilecek tehlikeleri kısmen veya tamamen üstlendiği sözleşmedir. Bu sözleşme, garanti verenin garanti alanın kendisiyle bir hukuki ilişkiye girmesi için yapıyorsa bağlantılı garanti sözleşmesinden, garanti verenin, kendisiyle değil de, üçüncü bir kişiyle bir hukuki ilişkiye girmesi için yapıyorsa bağlantılı olmayan garanti sözleşmesinden söz edilir⁸⁶. Bağlantılı olma - bağlantılı olmama hususundaki kıstas, asıl sözleşmenin -örneğin satış sözleşmesinin- tarafının garanti sözleşmesinin de tarafı olmasıdır. Bunun dışında her iki garanti sözleşmesi arasında başkaca bir fark yoktur⁸⁷. Buna göre, satıcının, tüketicinin satmış olduğu malı alması yani kendisiyle bir hukuki ilişkiye (satış sözleşmesi) girmesi için, ona bu sözleşmeden doğabilecek tehlikeleri kısmen veya tamamen bertaraf etmeyi garanti etmesi halinde, bağlantılı bir garanti sözleşmesi söz konusu olacaktır. Bağlantılı garanti için, öğretilerde verilen örnekler tüketici satışları için uygun değildir⁸⁸.

⁸⁶ **Tandoğan**, s. 806. Satıcının tüketicinin kendisiyle değil de bir başkası ile hukuki ilişkiye girmesi için garanti sözleşmesi yapmasının da pek sık görülebilecek bir durum olmadığı kanaatindeyiz. Her halde bu sözleşmeye satış hükümleri değil garanti sözleşmesine uygulanması gereken hükümler uygulanacaktır.

⁸⁷ **Reisoğlu**, s. 20.

⁸⁸ Örnek olarak muayenesini devreden bir doktorun alıcıya bir hastaneye doktor olarak alınacağını garanti etmesi, kalem imalatçısının belirli miktarda kalem alan kişiye satıcılık yetkisi tanımayı garanti etmesi, evini satmak isteyen satıcının alıcıya belli tutarda kira geliri elde edebileceğini garanti etmesinde bağlantılı garanti sözleşmesi vardır. Bkz. **Tandoğan**, s. 806. Keza, satıcının satılan makinenin belirli bir sürede getireceği kazancı veya alıcının bu makinenin işletilmesinden dolayı ortaya çıkacak zararların karşılanmasını taahhüt etmesinde de bağlantılı garanti sözleşmesi mevcuttur. Bkz. **Arbek**, s. 143. Bütün bu örneklerde, vaad edilen kazancın elde edilememesi halinde, garanti alan zararını talep edecek, garanti veren için de zararı karşılama borcu doğacaktır, garanti alanın bu talep hakkı da TBK m. 146'daki on yıllık zamanaşımı süresine tabi olacaktır. Bkz. **Reisoğlu**, s. 60-61.

Bu tip sözleşmelerde genelde belirli bir kazancın elde edileceğine ilişkin vaatler söz konusudur, tüketicinin mesleki veya ticari amaçla hareket etmeyeceği hususu karşısında böyle bir sözleşmenin de yapılamayacağı açıktır. Ancak, satıcının malın kontrol edilebilir özelliklerinin dışında kalan etkenler sonucunda uğrayabileceği zararları -örneğin dizüstü bilgisayarın ekranın kırılması veya bisikletin lastiğinin patlaması gibi- teminat altına alma şeklindeki taahhütlerinin bağımsız bir garanti sözleşmesine vücut vereceği, satış sözleşmesinin hükümleri dışında kalacağı ifade edilmektedir⁸⁹. Bu garanti sözleşmesi de, yöneltmeyi amaçlayan ve bağlantılı bir garanti sözleşmesi olacaktır. Burada ayıptan doğan sorumluluk kapsamı dışında kalan bir hal söz konusudur. Örneğin dizüstü bilgisayarın ekranının kırılması -malın ayıplı olmasından ileri gelmiyorsa- satıcı bundan dolayı sorumlu değildir. Bu bağlamda, satıcının, belli bir süre için bir defaya mahsus bunu tamir etmeyi/değiştirmeyi üstlenmesi de garanti sözleşmesinin konusunu oluşturacaktır. Buna karşılık, satış konusu malın gelecekte belirlenen bir zaman dilimi için mevcut özelliklerini koruyacağını, ayıptan arî biçimde kalacağını vaad etmek ise bağımsız olmayan teminat taahhüdüdür⁹⁰. Bu halde, garanti veren satıcının -bağımsız garanti sözleşmesine kıyasla- sonuca etki etme imkânı daha fazladır. Zira teslim edilen şeyin ayıptan arî durumda kalması, nihayetinde söz konusu şeyin kalitesiyle ilintilidir, kalite ve dayanıklılık garanti verenin etkileme alanı içindedir⁹¹. Örneğin bir elektronik eşyanın satıcısı teknolojik gelişmeler ışığında açma kapama düğmesinin kaç defa kullanıldıktan sonra büyük ihtimalle arızalanacağını yaklaşık olarak bilebilecek durumdadır, bu şekilde malın kullanım süresini öngörebileceğinden bu süre için bir garanti vermesi durumunda bağımsız olmayan bir teminat taahhüdü söz konusu olacaktır⁹².

⁸⁹ **Lips**, s. 21. **Kapancı**, s. 117. Dizüstü bilgisayar ve bisiklet örnekleri tarafımdan kurgulanmıştır. FRÜH ise, satıcı garantisinin bağımsız olmayan teminat taahhüdü oluşturacağı, bağımsız bir garanti sözleşmesine vücut vermeyeceği görüşündedir. **Früh**, s. 44-45.

⁹⁰ **Lips**, s. 21. Karş. **Gümüş**, M. A.: Borçlar Hukuku Özel Hükümler (Borçlar), C. I, İstanbul, 2013, s. 81-82.

⁹¹ **Lips**, s. 21.

⁹² **Kapancı**, s. 110-111.

Garanti verenin sözleşmeden doğan borcunun konusu, rizikonun gerçekleşmesi halinde oluşacak zararın karşılanmasıdır. Zararın karşılanması aynen veya nakden olabilecektir⁹³. Verdiğimiz örnek üzerinden devam edersek, dizüstü bilgisayarın ekranının kırılması halinde bunu bir defalık değiştirmeyi vaad eden satıcı (garanti veren) bu borcunu aynen yerine getirip zararı karşılayacaktır. Yerine getirmezse, temerrüde düşmüş olur. Bu halde de TBK m. 112 vd. hükümleri uygulama alanı bulacaktır, öte yandan bu borç için zamanaşımı süresi de TBK m. 146 gereği on yıldır.

Garanti verenin garanti sözleşmesi kapsamındaki sorumluluğu kusurdan bağımsız bir sonuç sorumluluğudur. Zarar umulmayan hal veya mücbir sebepten ileri gelse bile garanti verenin sorumluluğu devam eder⁹⁴. Ancak öğretide rizikonun gerçekleşmesine garanti alanın kusurlu davranışının sebep olması halinde, garanti verenin sorumluluğunun kalkacağı ifade edilmektedir⁹⁵. Garanti alanın kusuru halinde de yükümlülüğün devam edeceğinin kararlaştırılması -her halin özel olarak belirlenmiş olması kaydıyla- mümkündür. Aksi halde, garanti verenin sorumluluğu garanti alanın arzusunun tabi olacaktır, bu da ahlaka aykırıdır⁹⁶. Kanaatimizce, tüketici satışlarında satıcının verdiği garantilerde bir başka ifadeyle satıcı ile tüketici arasında yapılan bağımsız garanti sözleşmelerinde, tüketicinin kusuru halinde de -hakkın kötüye kullanımı yasağı saklı kalmak kaydıyla- yükümlülüğün devam edeceği düşünülmelidir. Yukarıdaki örnekler üzerinden gidersek, satıcının dizüstü bilgisayarın ekranının kırılması halinde bunu bir defalık değiştirmeyi veya bisikletin lastiğinin patlaması halinde bunu bir defalık değiştirmeyi veya onarmayı vaad etmiş olması halinde, rizikonun gerçekleşmesinde tüketicinin kusurlu olup olmadığını araştırmak işin niteliğine aykırıdır. Esasen bu durum, satıcı ve tüketici arasındaki bağımsız garanti sözleşmesinin alışıl-gelmiş tipik garanti sözleşmelerinden farklı olmasından ileri gelmektedir⁹⁷. Buna karşılık, bağımsız bir garanti sözleşmesi değil de, bağımsız olmayan bir teminat taahhüdü söz konusu olduğunda, örneğin satılan ikinci el otomobilin iki yıl boyunca rutin bakımının satıcıya ait olduğu, bu sürede ortaya

⁹³ **Reisoğlu**, s. 151; **Tandoğan**, s. 855.

⁹⁴ **Reisoğlu**, s. 151; **Tandoğan**, s. 856.

⁹⁵ **Reisoğlu**, s. 170; **Tandoğan**, s. 856.

⁹⁶ **Reisoğlu**, s. 171.

⁹⁷ Karş. **Kapancı**, s. 123.

çıkacak arızaların giderileceği, gerekli parça değişimlerinin ücretsiz olarak yapılacağı kararlaştırılmışsa, kanaatimizce durum farklılık arz edecektir. Tüketicinin otomobili aşırı hızlı kullanıp motorunu zorlaması sonucunda bir arıza ortaya çıkmışsa yani arıza tüketicinin kusurundan ileri gelmişse, satıcının sorumlu olmayacağı kanaatindeyiz. Zira burada garanti sözleşmesi değil, satış hukuku kuralları uygulama alanı bulacaktır. Bu bağlamda, aksi kararlaştırılmamışsa, satıcının sorumluluğu da kusurdan bağımsız değildir.

bb. Üretici Garantisi

İhtiyari garantinin üretici veya ithalatçı tarafından verilmiş olması halinde, artık bir üretici garantisinden bahsedilecektir. Üreticinin, satış sözleşmesinin (satıcı - tüketici arasındaki satış sözleşmesi) yanında yaptığı garanti taahhüdü her halde ayrı ve bağımsız bir garanti sözleşmesi olacaktır⁹⁸. Öte yandan, bu halde, satıcının garanti taahhüdünde olduğu gibi, bağımsız olmayan teminat taahhüdü - bağımsız garanti sözleşmesi ayrımı da söz konusu olmayacaktır⁹⁹. Zira üretici satış sözleşmesinin tarafı değildir.

Satıcı garantisinde de açıkladığımız üzere, garanti sözleşmesi, teminatı amaçlayan garanti sözleşmesi ve yöneltmeyi amaçlayan garanti sözleşmesi olmak üzere iki türdür. Teminatı amaçlayan garanti sözleşmesinde, garanti veren, temel ilişkideki alacaklıya (garanti alana) karşı, temel ilişkideki borçtan bağımsız olarak borçlunun edimi için sorumlu olmayı yüklenmektedir¹⁰⁰.

⁹⁸ **Früh**, s. 53; **Larenz**, K.: Lehrbuch des Schuldrechts, Bd. II Besonderer Teil, München, 1972, s. 339; **Lips**, s. 14; **Kapancı**, 139, **Arbek**, 146; **Serozan**, Özel, s. 144; **Atamer/Baş**, s. 57. İsviçre hukukunda garanti ilişkisinin, garanti sözleşmesinin dışında, bir tek taraflı işlem olan ilan yoluyla ödül sözü verme (TBK m. m. 9/OR Art. 8) biçimde ortaya çıkabileceği de savunulmaktadır. İlan yoluyla ödül sözü veren (vaadde bulunan) yani garanti veren üreticinin vaadini yerine getirmesi alıcının garanti verilen ürünü edinmesine bağlıdır. Bu da ürüne ilişkin satış sözleşmesinin yapılmasıyla gerçekleşmektedir. Burada bir sözleşme değil tek taraflı bir hukuki işlem vardır. Geniş bilgi için bkz. **Schwizer**, s. 17 vd. İlan yoluyla ödül sözü verme (vaad) hakkında geniş bilgi için bkz. **İnan**, A. N.: Türk Hukukunda İlan Suretiyle Yapılan Vaadler, Ankara, 1961, s. 3 vd.; **Akbıyık**, C.: Türk Borçlar Kanunu'na Göre İlan Yoluyla Ödül Sözü Verme, İKÜHFD, C. 11, S. 2, Temmuz 2012, s. 25 vd.

⁹⁹ **Kapancı**, s. 140.

¹⁰⁰ **Tandoğan**, s. 804.

Bu bağlamda, tüketicinin üreticinin dışındaki bir kişiyle bir borç ilişkisi kurması, üreticinin de, tüketiciye karşı, bu temel borç ilişkisindeki borçtan bağımsız olarak söz konusu borçlunun edimi için sorumlu olmayı yüklenmesi söz konusu olmalıdır. Böyle bir sözleşme, satıcı için de söylediğimiz üzere, pratikte sıklıkla rastlanacak bir sözleşme değildir. Her halde, böyle bir sözleşme akdedilmesi halinde garanti sözleşmesine uygulanması gereken hükümler uygulama alanı bulacaktır.

Yönelmeyi amaçlayan garanti sözleşmesi ise, garanti verenin garanti alanı belli bir davranışa yönelmek amacıyla, bu davranıştan o kişi (garanti alan) için doğabilecek tehlikeleri kısmen veya tamamen üstlendiği sözleşmedir. Bu sözleşme, garanti verenin garanti alanın kendisiyle bir hukuki ilişkiye girmesi için yapılıyorsa bağlantılı garanti sözleşmesi, garanti verenin, kendisiyle değil de, üçüncü bir kişiyle bir hukuki ilişkiye girmesi için yapılıyorsa bağlantılı olmayan garanti sözleşmesi söz konusu olur¹⁰¹. Bağlantılı olma - bağlantılı olmama hususundaki kıtas, asıl sözleşmenin -örneğin satış sözleşmesinin- tarafının garanti sözleşmesinin de tarafı olmasıdır. Fakat garanti sözleşmesinin bağlantılı olup olmaması uygulanacak hükümler bakımından bir farklılık yaratmaz. Bağlantılı olsun ya da olmasın her ikisine de garanti sözleşmesine uygulanması gereken hükümler uygulanır. Üreticinin garanti veren olmasından dolayı, üretici ile tüketici arasındaki garanti sözleşmesi bağlantılı olmayan garanti sözleşmesi olacaktır. Zira bağlantılı olma satış sözleşmesindeki satıcı ile garanti sözleşmesindeki garanti verenin aynı kişi olmasını gerektirir. Bu çerçevede, garanti veren üreticinin, tüketiciyi satıcıyla satış sözleşmesi yapmaya yönelmesi halinde bağlantılı olmayan bir garanti sözleşmesi kurulmuştur¹⁰².

İfade ettiğimiz üzere, satıcı garantisindeki bağımsız olmayan teminat taahhüdü - bağımsız garanti sözleşmesi ayrımı üretici garantisinde söz konusu değildir. Satıcı bakımından, satış konusu malın gelecekte belirlenen bir zaman dilimi için mevcut özelliklerini koruyacağını, ayıptan arı biçimde

¹⁰¹ **Tandoğan**, s. 806. Satıcının, tüketicinin kendisiyle değil de, bir başkası ile hukuki ilişkiye girmesi için garanti sözleşmesi yapmasının da pek sık görülebilecek bir durum olmadığı kanaatindeyiz. Her halde bu sözleşmeye satış hükümleri değil garanti sözleşmesine uygulanması gereken hükümler uygulanacaktır.

¹⁰² **Kapancı**, s. 140.

kalacağını vaad etmek bağımsız olmayan teminat taahhüdüdür¹⁰³. Teslim edilen şeyin ayıptan arî durumda kalması, malın kalitesiyle, kalite ve dayanıklılık da malın kontrol edilebilir özellikleriyle ilgilidir. Bir elektronik eşyanın satıcısı teknolojik gelişmeler ışığında açma kapama düğmesinin kaç defa kullanıldıktan sonra büyük ihtimalle arızalanacağını yaklaşık olarak bilebilecek durumdadır, bu şekilde malın kullanım süresini öngörebileceğinden bu süre için bir garanti vermesi durumunda bağımsız olmayan bir teminat taahhüdü söz konusu olacaktır¹⁰⁴. Dolayısıyla da, satış hukukunun kuralları uygulama alanı bulacaktır. Bununla birlikte, böyle bir garantinin üretici tarafından verilmesi söz konusu olduğunda, burada bağımsız olmayan bir teminat taahhüdü değil, bağımsız bir garanti sözleşmesi mevcuttur¹⁰⁵. Bu halde de, garanti sözleşmesine uygulanacak hükümler uygulama alanı bulacaktır. Öte yandan, ister satıcı, isterse üretici tarafından verilsin malın kontrol edilebilir özelliklerinin dışında kalan etkenler sonucunda uğrayabileceği zararları -örneğin dizüstü bilgisayarın ekranın kırılması veya bisikletin lastiğinin patlaması gibi- teminat altına alma şeklindeki taahhütler, bağımsız bir garanti sözleşmesine vücut verir, satıcı açısından bakıldığında da, satış sözleşmesinin hükümleri dışında kalır¹⁰⁶.

Üreticinin taraf olduğu garanti sözleşmesinin kurulmasında, üretici ile tüketicinin bir araya gelmesi, tarafların birbirlerine karşı doğrudan doğruya irade beyanında bulunmaları kural olarak söz konusu olmamaktadır. Üreticinin yazılı garanti taahhüdü, çoğunlukla satış konusu mala veya pakete yapıştırılmış ya da kullanma kılavuzuna eklenmiş olarak satıcı tarafından tüketiciye iletilmektedir¹⁰⁷. Tüketici malı satın aldığı anda, bu öneri (icap) de

¹⁰³ **Lips**, s. 21. Karş. **Gümüş**, Borçlar, s. 81-82.

¹⁰⁴ **Kapanacı**, s. 110-111.

¹⁰⁵ KAPANCI bu hususu şu şekilde ifade etmiştir: “Üreticinin taraf olduğu garanti sözleşmesine satıcının bağımsız olmayan teminat taahhütleri bakımından malın kontrol edilebilir özelliklerine ilişkin rizikolar da dâhil olacaktır. Zira üreticinin durumu bakımından satış sözleşmesinde olduğu gibi bir “yasal garanti” düzeni getirilmemiştir, üretici satış ilişkisinin tamamen dışında bir kişidir. Onun taraf olduğu bir ilişkiye satıcının tabi olacağı “yasal garanti” düzeninin hükümleri doğrudan tatbik edilemeyecektir”. Bkz. **Kapanacı**, s. 140, dipnot 200.

¹⁰⁶ Bkz. Yukarıda dipnot 89.

¹⁰⁷ **Lips**, s. 11; **Kapanacı**, s. 144.

kendisine ulaşmış olur. Kanaatimizce, müteakiben değerlendireceğimiz zorunlu garantiden farklı olarak, satıcı, bu ilave taahhüt, örneğin üreticinin bu mal için üç yıl garanti süresi belirlediği hususunda tüketiciye bilgi verecektir. Zira bu malın satılmasını kolaylaştıracak, tüketicinin tercihinde belirleyici olacak bir konudur¹⁰⁸. Bu önerinin (icapın) kabulüyle de, üretici ile tüketici arasında garanti sözleşmesi akdedilmiş olacaktır. Ancak bilgi vermese bile, ihtiyari garantiye ilişkin taahhüdü de içeren belgeyi¹⁰⁹ satış konusu malla birlikte vermesi halinde, yine bu öneri (icap) kendisine ulaşmış olacaktır. Bu durumda üretici ile tüketici arasındaki garanti sözleşmesinin de kurulmuş olacağı kabul edilmektedir. Zira bu TBK m. 6'nın uygulama alanı bulacağı bir haldir¹¹⁰. Şöyle ki, öneren, kanun veya işin özelliği ya da durumun gereği açık bir kabulü beklemek zorunda değilse, öneri uygun bir sürede reddedilmediği takdirde, sözleşme kurulmuş sayılır. Susma kuralı olarak örtülü (zımni) kabul anlamına gelmez¹¹¹, ancak TBK m. 6'nın kapsamına giren hallerde susma önerinin (icapın) kabulü anlamına gelir. Burada tüketiciye Kanun'un vermediği ya da Kanun gereği tanınmak zorunda olmayan ilave bir takım hakların verilmesi söz konusudur. Dolayısıyla böyle bir

¹⁰⁸ Belirtmek gerekir ki, üreticinin ihtiyari garanti çerçevesindeki taahhüdü ivazlı da olabilir. Örneğin garanti süresini üç yıla çıkarması malın normal satış fiyatının üzerine bir miktar eklenmesi koşuluna bağlı tutulmuş olabilir. Bu halde zaten tüketicinin kabulüyle ihtiyari garanti sözleşmesi kurulmuş olacaktır.

¹⁰⁹ İhtiyari garantinin tüketiciye TKHK m. 57/4 gereği yazılı olarak veya kalıcı veri saklayıcısı ile verilmesi zorunludur. Kalıcı veri saklayıcısı; TKHK m. 3/b. f'ye göre, tüketicinin gönderdiği veya kendisine gönderilen bilgiyi, bu bilginin amacına uygun olarak makul bir süre incelemesine elverecek şekilde kaydedilmesini ve değiştirilmeden kopyalanmasını sağlayan ve bu bilgiye aynen ulaşılmasına imkân veren kısa mesaj, elektronik posta, internet, disk, CD, DVD, hafıza kartı ve benzeri her türlü araç veya ortamı, ifade eder.

¹¹⁰ Lips, s. 11; Früh, s. 83-84; Kapancı, s. 144; Schwizer, s. 25, N. 56.

¹¹¹ Kocayusufpaşaoğlu, N., Kocayusufpaşaoğlu, N./Hatemi, H./Serozan, R./Arpacı, A.: Borçlar Hukuku genel Bölüm, I. Cilt, İstanbul, 2014, s. 146; Eren, F., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2016, s. 271; Oğuzman, K./Öz, T.: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul, 2014, s. 67; Jaeggi, P., Schönenberger, W./Jaeggi, P.: Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch (Zürcher Kommentar) Obligationenrecht, V. Band, Teilband V 1a, Zürich, 1973, Art. 6, N. 28, s. 463; Schmid, J., Gauch, P./Schluep, W. R./Schmid, J./Emmenegger, S.: Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil, Band I, Zürich, 2008, s. 82, N. 451.

durumda açık kabule de ihtiyaç yoktur¹¹². Buna karşılık, üretici ihtiyari garanti sözleşmesinin kurulabilmesi için kendisine bir kayıt kartı gönderilmesini istemiş olabilir. Bu halde, garanti sözleşmesinin kurulabilmesi söz konusu kartın üreticiye gönderilmesine bağlı olacaktır¹¹³, sözleşme kartın üreticiye ulaşmasıyla kurulacak, ancak hüküm ve sonuçlarını geriye etkili olarak gönderme anından itibaren doğuracaktır (TBK m. 11/1).

Üreticinin ihtiyari garantisinde, daha doğru bir ifadeyle üretici ile tüketici arasında kurulan garanti sözleşmesinde satıcının fonksiyonun ne olduğu tartışmalıdır. Öğretide satıcının üreticinin temsilcisi olduğunu kabul eden yazarlar¹¹⁴ olduğu gibi, satıcının sadece aracı olduğunu ifade edenler¹¹⁵ de mevcuttur. Kanaatimizce, her somut olayda durumun değerlendirilmesi gerekir¹¹⁶. Satıcı, çoğunlukla aracı olarak hareket edecektir, özellikle satış konusu mala iliştilmiş bir önerinin tüketiciye iletilmesinde hal böyledir. Satıcının önerinin içeriğini bilmemesi bile söz konusu olabilir. Buna karşılık, satıcının üreticinin temsilcisi olarak hareket etmesine de bir engel yoktur.

¹¹² Öğretide ve uygulamada TBK m.6'nın uygulama alanı bulacağı hallere ilişkin verilen örneklerde ortak nokta önerinin, muhatabına yük getirmemesidir. Bağışlama, temlik vaadi ve ibrada, bağışlanan, temlik edilen, borçtan kurtarılan açık olarak kabul beyanında bulunmasa da, uygun bir süre içinde açıkça red beyanında bulunmadıysa, ilgili sözleşmeler kurulmuş olacaktır. Bkz. **Bucher**, E., **Honsell**, H./**Vogt**, N. P./**Wiegand**, W.: Basler Kommentar Obligationenrecht I, Art. 1-529, Basel, 2011, Art. 6, N. 12, s. 92; **Schmid**, s. 83, N. 456 ve dipnot 178-181'de yollama yapılan kararlar. Üreticinin ihtiyari garanti taahhüdü de bu maddenin uygulama alanına girecektir. Üreticinin ihtiyari garanti taahhüdünün ivaz karşılığında olması halinde zaten açık bir kabul gerekir. Ancak ivazsız yani satış parasına ek bir bedel ödmeden olması halinde, tüketicinin açık kabulüne ihtiyaç yoktur. İki yıllık garanti süresine tabi bir mal için bu sürenin üç yıla çıkarılmış olması veya örneğin dizüstü bilgisayarın ekranının kırılması halinde bunun bir defaya mahsus değiştirilmesinin vaad edilmesi hallerinde tüketici açıkça kabul etmese de -uygun bir süre içinde reddetmediği takdirde- sözleşme kurulmuş olacaktır. Bu halde sözleşme önerinin tüketiciye ulaştığı anda kurulur, hüküm ve sonuçlarını da yine bu andan itibaren doğurur (TBK m. 6 ve m. 11/2).

¹¹³ **Lips**, s. 11.

¹¹⁴ **Atamer/Baş**, s. 57; **Atamer/İnceoğlu**, s. 53.

¹¹⁵ **Früh**, s. 47; **Lips**, s. 12-13.

¹¹⁶ **Kapancı**, s. 145. Benzer şekilde bkz. **Schwizer**, s. 27, N. 64. Ayrıca bkz. **Mischke**, W.: Die Garantie im Kaufrecht, BB, 1995, s. 1095-1096.

İlkinde sadece üreticinin irade beyanını iletirken, ikincisinde kendi irade açıklamasıyla üreticiyi garanti sözleşmesi çerçevesinde borç altına sokacaktır¹¹⁷. Esasen satıcının aracı mı yoksa temsilci mi olduğu hususu tüketici açısından çok da önemli değildir. Zira satıcının üreticinin irade beyanını iletirken yanlışlık yapması halinde, TBK m. 33 gereği yanılma hükümleri uygulanacak, üretici bu sözleşmeyi TBK m. 39 çerçevesinde iptal edebilecek, ancak TBK m. 35'e göre tazminat borcu da doğabilecektir¹¹⁸. Satıcının üreticinin temsilcisi olarak hareket etmesi ve fakat temsil yetkisini aşması halinde yetkisiz temsil hükümleri uygulanacaktır. Böyle bir halde, sözleşmenin bağlayıcı olması üreticinin onay vermesine bağlı olacaktır (TBK m. 46). Fakat bu ihtimalde TBK m. 41/2 veya m. 41/3'ün kapsamına giren bir hal söz konusu olduğunda sözleşmeyle bağlı olacaktır¹¹⁹.

Bu garanti sözleşmesi çerçevesinde üretici ne vaad ettiyse onu yerine getirmekle yükümlü olacak, bu borcunu ifa etmediği takdirde de temerrüde düşecektir. Bu durumda, TBK m. 112 vd. hükümleri uygulama alanı bulacaktır, öte yandan bu borç için zamanaşımı süresi de TBK m. 146 gereği on yıldır^{120 121}.

¹¹⁷ **Kapanıcı**, s. 145.

¹¹⁸ **Lips**, s. 12; **Kapanıcı**, s. 146. Ayrıca bkz. **Eren**, s. 409, s. 410 vd.; **Oğuzman/Öz**, s. 98-99; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 417-418

¹¹⁹ **Lips**, s. 12; **Kapanıcı**, s. 146. Ayrıca bkz. **Eren**, s. 453-454, s. 468-469; **Oğuzman/Öz**, s. 229-230; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 708 vd.

¹²⁰ Belirtmek gerekir ki, üretici malı için yirmi yıl garanti vermiş ve bu mal on ikinci yılında ayıptan ötürü arızalanmışsa, tüketici, üreticinin garanti taahhüdündeki bir hakkını, örneğin ücretsiz onarım hakkını kullanabilecektir. On yıllık zamanaşımı ile ifade ettiğimiz ücretsiz onarıma ilişkin borcun zamanaşımı süresidir. Bu hususta bkz. **Türkmen, A.**: Tüketici İşlemlerinde Ayıplı Mal ve Hizmetten Doğan Seçimlik Hakların Tabii Olduğu Zamanaşımı ve Bunun Garanti Taahhütleriyle İlişkisi, DEÜHFD, C.16, 2014, Prof. Dr. HAKAN PEKCANITEZ'E Armağan, Özel Sayı, III, Basım Yılı: 2015, s. 3424.

¹²¹ Satıcı garantisi için önceki bölümde ifade etmiş olduğumuz, garanti verenin sözleşmeden doğan borcunun konusu ve garanti verenin garanti sözleşmesi kapsamındaki sorumluluğunun kusurdan bağımsız bir sonuç sorumluluğu olduğu hususları üretici garantisi için de geçerlidir.

3. Zorunlu Garanti (Garanti Belgesi)

Zorunlu garanti, AB Hukukundan farklı olarak bizim hukukumuzda özgü bir uygulamadır. Şöyle ki, önceden de belirttiğimiz üzere, 1999/44 sayılı “Tüketim Malları Satımının Belirli Yönleri ve Tüketim Malları İçin Verilen Garantiler Hakkında Yönerge¹²²” zorunlu garantiye yer vermemiştir. Dolayısıyla tüketicinin satıcı dışındaki başka kişilere karşı bir talepte bulunabilmesi, bunların kendisine karşı garanti taahhüdünde bulunmuş olmasına, yani gönüllü olarak garanti vermiş olmalarına bağlıdır¹²³. Nitekim 6502 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce, bizim hukukumuz için de zorunlu garantinin kaldırılıp sadece ihtiyari garantiye yer verilmesi gerektiği ifade edilmiştir¹²⁴ ancak Kanun koyucu zorunlu garantiden vazgeçmemiştir.

6502 sayılı Kanun’un “Garanti Belgesi” kenar başlıklı m. 56/1 hükmüne göre, “ Üretici ve ithalatçılar, tüketiciye yönelik üretilen veya ithal edilen mallar için içeriği yönetmelikle belirlenen bir garanti belgesi düzenlemek zorundadır. Bu belgenin tekemmül ettirilerek tüketiciye verilmesi sorumluluğu satıcıya aittir”. 56/4’e göre de, “Hangi malların garanti belgesi ile satılmak zorunda olduğu ile diğer uygulama usul ve esasları yönetmelikle belirlenir”. Bu Yönetmelik, önceden de bahsetmiş olduğumuz Garanti Belgesi Yönetmeliği’dir. Yönetmeliğin “Tanımlar” kenar başlıklı m. 4/b. c hükmüne göre, garanti belgesi, üretici ve ithalatçılar tarafından, tüketiciye yönelik üretilen, ithal edilen veya satılan mallar için düzenlenen ve *tüketicinin sahip olduğu hakları gösteren belgeyi*, ifade eder. “Garanti belgesi düzenleme zorunluluğu” kenar başlıklı m. 5/1 ve 2’ye göre, üretici ve ithalatçılar, tüketicilere yönelik ürettikleri veya ithal ettikleri, bu Yönetmeliğe ekli listede yer alan kullanılmamış mallar için garanti belgesi düzenlemek zorundadırlar. (2) Bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak hazırlanacak garanti belgesinin tekemmül ettirilerek tüketiciye verilmesi ve bu yükümlülüğün yerine getirildiğinin ispatı satıcıya aittir. Öte yandan, bu yükümlülüğe aykırılık cezai yaptırıma da bağlanmıştır (TKHK m. 77/6).

¹²² Yönerge metni için bkz. 1999/44/EG, Avrupa Topluluğu Resmi Gazetesi (ATRG), N. L 171, 7.7.1999, s. 12-16. Türkçe metin için bkz. **Demir**, (Mevzuat) , s. 435 vd.

¹²³ Bkz. Yukarıda II, 2, b.

¹²⁴ **Atamer/İnceoğlu**, s. 53, s. 61 ve s. 75; **Atamer/Baş**, s. 55.

Kanun ve Yönetmelik hükümleri çerçevesinde, garanti belgesi düzenleme, bir başka deyişle üretilen ya da ithal edilen mal için garanti verme yükümlülüğü, üretici veya ithalatçı için ve sadece Yönetmelik ekinde belirtilen mallar söz konusu olduğunda mevcuttur. Satıcının bu husustaki yükümlülüğü zaten düzenlenmiş olan garanti belgesini tekemmül ettirip (üzerini doldurup) tüketiciye vermekten ibarettir¹²⁵. Satıcı, ihtiyari garantide, üreticinin temsilcisi sıfatını da taşıyabilir ama zorunlu garantide sadece aracıdır¹²⁶.

Garanti belgesiyle somutlaştırılmış olan üretilen veya ithal edilen mal için garanti verme zorunluluğunun niteliği, bir başka ifadeyle garanti belgesini düzenleyen üretici veya ithalatçı ile malın tüketicisi arasındaki ilişkinin ne anlama geldiği hususunda öğretide üç görüş ortaya çıkmıştır. Bunlardan ilkinin garanti sözleşmesi görüşü, ikincisini satış sözleşmesi koşulu görüşü, üçüncüsü de kanundan doğan borç görüşü olarak adlandırıp değerlendireceğiz.

a. Garanti Sözleşmesi Görüşü

Bu görüşe göre, zorunlu garanti belgeleri kapsamında verilen taahhütler yasal bir zorunluluktan doğmaktadır; bu yasal zorunluluk, garanti verenin irade beyanında bulunma borcu biçiminde ortaya çıkmakta, ortada bir sözleşme yapma zorunluluğu söz konusu olmaktadır¹²⁷. Üretici ile tüketici arasında bir sözleşme ilişkisi doğmaktadır, fakat bu sözleşme ilişkisi, ihtiyari

¹²⁵ Garanti belgesine ilişkin olarak bkz. **Zevkliler/Özel**, s. 392 vd.; **Aydoğdu**, Dersler, s. 98 vd.; **Aslan**, s. 147 vd.; **Kara**, s. 167 vd.; **Çabri**, s. 906 vd.; **Karakocalı**, s. 914 vd.; **Deryal/Korkmaz**, s. 201 vd.; **Kapanacı**, s. 212 vd.; **İnceoğlu**, M.: Ayıba Karşı Tekeffül ve Garanti Sorumluluğu, Yeni Tüketici Hukuku Konferansı (Makaleler-Tartışmalar), Der: Doç. Dr. Murat İNCEOĞLU, İstanbul, 2015, s. 221 vd.; **Ceylan**, s. 417 vd.; **Karakocalı**, A.: Garanti Belgesi ve Satış Sonrası Hizmetlere İlişkin Uygulamadaki Sorunların Eski ve Yeni Yasal Düzenlemeler Kapsamında Değerlendirilmesi, Sektörel Bazda Tüketici Hukuku ve Uygulamaları (Garanti), 2014-2015, Ankara, 2015, s. 504 vd.; **Kaya**, S.: 4822 Sayılı Yasa ile Değişik 4077 Sayılı Yasa ve 6502 Sayılı Yasada Düzenlenen Garanti Belgesi Hükümlerinin Karşılaştırılması, Sektörel Bazda Tüketici Hukuku ve Uygulamaları, 2014-2015, Ankara, 2015, s. 515 vd.

¹²⁶ **Kapanacı**, s. 218.

¹²⁷ **Kapanacı**, s. 213; **Gümüş**, s. 119; **Türkmen**, s. 3423.

garantide olduğu gibi, üreticinin, deyim yerindeyse kendi rızasına ya da isteğine dayanmamakta, Kanun kendisini zorladığı için, üretici tüketiciyle bu garanti sözleşmesini yapmak zorunda kalmaktadır. Üretici bu yasal zorunluluğu yerine getirmediği takdirde, tüketici mahkemeye başvurup garanti sözleşmesinin kurulması için üreticinin irade beyanında bulunmasını talep edecektir¹²⁸.

b. Satış Sözleşmesi Koşulu Görüşü

Bu görüşe göre, garanti belgesi satış sözleşmesinin bir şartını oluşturmaktadır. Taraflar, satış sözleşmesiyle üstlendikleri asli edimler yanında, garanti belgesiyle de fer'i bazı yükümlülükler altına girmektedirler. Bu bağlamda, garanti belgesi geçersiz olsa bile, satış sözleşmesi geçerli olmaya devam edecek, ancak satış sözleşmesinin geçersiz olması halinde, garanti belgesinden doğan haklar ileri sürülemeyecektir. Buna göre, taraflar garanti belgesiyle bağımsız bir borç altına girmiş olmayacaklardır¹²⁹.

c. Kanundan Doğan Borç Görüşü

Bu görüşe göre, zorunlu garanti ya da garanti belgesi düzenleme, sözleşmesel nitelikte bir üretici garantisi değil, kanundan doğan bir borçtur¹³⁰. Borçların kaynakları, çeşitli açılardan sınıflandırılmaktadır¹³¹. Bunlardan biri de, borç ilişkisinin doğumunun iradeye bağlı olduğu ve olmadığı hallerdir. Hukuki işlemde, bu bağlamda sözleşmeden, keza garanti sözleşmesinden doğan borçta, borcun doğumu iradeye dayanmaktadır. Borcun doğumunun iradeye dayanmaması halinde doğan borç ya bir kişinin malvarlığının diğerinin malvarlığı aleyhine zenginleşmesi (sebepsiz zenginleşmeden doğan borç - TBK m. 77 vd.) yüzünden doğar veya borç doğrudan doğ-

¹²⁸ **Kapancı**, s. 213.

¹²⁹ **Aslan**, s. 152; **Atasoy**, Ö. A./**Taşkın**, M./**Acar**, H.: Tüketiciyi Koruma Hukuku, Ankara, 2000, s. 176; **Uzun**, T. B.: Garanti Belgesi Uygulaması, Bu Uygulama İle Tüketicie Sağlanan Koruma ve Karşılaşılan Sorunlar, Terazi, Y: 5, S.46, Haziran 2010, s. 47.

¹³⁰ **Demir**, s. 37; **Havutçu**, s. 39, dipnot 47; **Kahveci**, s. 152; **İnceoğlu**, s. 222.

¹³¹ **Oğuzman/Öz**, s. 33 vd.; **Tekinay**, S. S./**Akman**, S./**Burcuoğlu**, H./**Altıp**, A.: Tekinay Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, İstanbul, 1993, s. 33 vd.; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 69 vd.; **Eren**, s. 115 vd.

ruya kanunun yüklediği bir yükümlülük şeklinde doğar. Bu borçlara kanundan doğan borçlar denmekte ve bunların kaynağı da kanun olarak gösterilmektedir¹³².

d. Görüşümüz

Garanti sözleşmesi görüşü, yani üreticinin tüketiciyle sözleşme yapmak zorunda olduğu, yapmadığı halde, tüketicinin mahkemeye başvurup garanti sözleşmesinin kurulması için, üreticinin irade beyanında bulunmasını talep edebileceğinin kabul edilmesi, pratik değildir. Tüketicinin dava açıp üreticiyi garanti taahhüdünde bulunmaya zorlaması, daha sonra da hakkını elde etmek için ikinci kez dava açmasını gerektirecektir. Bu da tüketicinin hakkını kullanmasını gereksiz yere zorlaştıracaktır¹³³. Kanaatimizce, garanti belgesi vermek yükümlülüğünü düzenleyen 56. madde hükmünün sözünden de özünden de böyle bir sonuca varmak mümkün görünmemektedir. Bundan başka, sözleşme özgürlüğü, bu çerçevede sözleşme yapıp yapmama özgürlüğü kural, sözleşme yapma zorunluluğu ise istisnadır. Sözleşme yapma zorunluluğu ya açık kanun hükmünden veya dürüstlük kuralından ileri gelir¹³⁴. Nitekim 6502 sayılı Kanun'un 6. maddesi bir sözleşme yapma zorunluluğu getirmektedir¹³⁵. Ancak 56. madde için bunu söylemenin yerinde olmadığı kanaatindeyiz. Kanun koyucu belirli mallar için garanti belgesi zorunluluğu getirmiştir, ancak kanaatimizce bunu sözleşme yapma zorunluluğu olarak düzenlememiştir.

Öğretide esas itibariyle ASLAN tarafından savunulan garanti belgesinin satış sözleşmesinin bir şartını oluşturduğu görüşüne gelince, yazar, tarafların satış sözleşmesiyle üstlendikleri asli edimler yanında, garanti belgesiyle de

¹³² **Oğuzman/Öz**, s. 34. Karş. **Eren**, s. 116-117. Öğretide bu borç için verilen tipik örnek Aile hukukundan doğan nafaka yükümlülüğüdür (TMK m. 364). Bkz. **Oğuzman/Öz**, s. 34; **Eren**, s. 117.

¹³³ **İnceoğlu**, s. 222.

¹³⁴ **Oğuzman/Öz**, s. 189 vd.; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 505 vd.; **Eren**, s. 317 vd.; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 365 vd. Geniş bilgi için bkz. **İnceoğlu**, M.: Sözleşme Yapma Zorunluluğu ve Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 5. Maddesinin Bu Açıdan Değerlendirilmesi (Sözleşme), Prof. Dr. Kemal OĞUZMAN'ın Anısına Armağan, İstanbul, 2000, s. 391 vd.

¹³⁵ Bkz. **İnceoğlu**, Sözleşme, s. 405 vd.

fer'i bazı yükümlülükler altına girdiklerini ifade etmektedir¹³⁶. Taraflar ifadesinden satıcı ile tüketici murat ediliyorsa, satıcının garanti belgesine ilişkin yegâne yükümlülüğü, üretici veya ithalatçı tarafından düzenlenmiş belgeyi tekemmül ettirip (belgedeki boşlukları doldurup) tüketiciye vermektir. Bunun dışında, satıcı, garanti belgesiyle satılması zorunlu olmayan mallar bakımından da, ücretsiz onarım yükümlüsüdür. Yani garanti belgesinin satıcı için fazladan getirdiği yükümlülük söz konusu belgeyi tekemmül ettirip tüketiciye iletmekten ibarettir. Kanun koyucu garanti belgesi düzenleme yükümlülüğünü üretici veya ithalatçı için öngörmüştür¹³⁷. Yazar, garantinin satış sözleşmesinin bir yan kaydı olduğu görüşüne istinaden Federal Mahkemenin bir kararına yollama yapmıştır¹³⁸. Fakat söz konusu karar satıcının alıcıya garanti vermesine ilişkindir. İlgili karara konu olayda üretici garantisi söz konusu olmadığı gibi, İsviçre hukukunda üreticinin zorunlu garanti verme borcu da yoktur¹³⁹.

Garanti belgesinin geçersiz olması halinde, satış sözleşmesinin geçerli olmaya devam edeceği, ancak satış sözleşmesinin geçersiz olması halinde, garanti belgesinden doğan hakların ileri sürülemeyeceği hususuna gelince, öncelikle garanti belgesi için geçersizlik diye bir durum söz konusu değildir. Garanti belgesi kıymetli evrak değildir, bir ispat aracıdır¹⁴⁰. Garanti belgesinin satıcı tarafından tekemmül ettirilmeden verilmesi veya Yönetmelik'te öngörülen garanti belgesinde bulunması zorunlu olan hususlarda eksiklik olması (m. 7) ya da hiç verilmemiş olması halinde bile, bu tüketicinin yasal haklarını kullanamayacağı anlamına gelmez. Tüketicinin haklarını Kanun

¹³⁶ **Aslan**, s. 152.

¹³⁷ Kanun koyucu bu yükümlülüğü üretici veya ithalatçı için değil de, satıcı için getirmiş olsaydı, o halde satıcı garantisi söz konusu olurdu, bu durumda garanti satış sözleşmesinin bir unsurunu oluşturabilirdi. Bkz. **Havutçu**, s. 40, dipnot 48.

¹³⁸ BGE 91 II 344. Kararın değerlendirilmesine ilişkin bkz. **Tunçomağ**, K.: Türk Borçlar Hukuku, II. Cilt, Özel Borç İlişkileri, İstanbul, 1977, s. 161 vd. Kararın Türkçe çevirisi için bkz. **Akünel**, T.: İsviçre Federal Mahkemesinin Satıcının Ayıptan Doğan Sorumluluğu ve onarım Garantisine İlişkin 25 Mayıs 1966 Tarihli Kararı (BGE 91 II 344) (Çeviri), MHAD, C. 7, S. 10, 1973, s. 243 vd.

¹³⁹ **Akünel**, Çeviri, s. 243-250.

¹⁴⁰ **Havutçu**, s. 42-43, dipnot 55; **Früh**, s. 137 vd.; **Lips**, s. 26 vd.; **Kapanıcı**, s. 185.

vermiştir, belge de bunu bildirmeye hizmet etmektedir¹⁴¹. Ancak elbette ki, garanti belgesinin verilmemiş olması veya eksikliği satış sözleşmesinin geçerliliğini etkilemez.

Satış sözleşmesinin geçersizliğinin, garanti belgesine olan etkisine gelince, bunu değerlendirmeden önce, garanti belgesinin hukuki niteliği hususunda kanundan doğan borç görüşüne¹⁴² katıldığımızı ifade edelim. Kanun koyucu üretici veya ithalatçı için belirli mallar bakımından bir yükümlülük getirmiştir. Esasen, garanti belgesi verme, tespit etmiş olduğumuz ilk düzenlemeden bu yana üretici veya ithalatçı için bir yükümlülük olarak düzenlenmiştir¹⁴³. Hukukumuzda, garanti vermenin zorunlu olması karşısında, bu ilişkiyi başka türlü yorumlamak kanaatimizce güçtür. Bu ilişkinin kanundan doğması, garanti belgesinin verilmediği hallerde de, tüketicinin garantiden doğan haklarını kullanabilmesini sağlar, garanti belgesi kanundan doğan bu borç ilişkisini ispat etmeye yarar¹⁴⁴.

Garanti belgesiyle satılması zorunlu olan bir mala ilişkin satış sözleşmesi yapıp mal teslim edilmekle, garanti veren (üretici veya ithalatçı) ile tüketici arasında kanundan doğan bir borç ilişkisi¹⁴⁵ ortaya çıkar. Bu borç

¹⁴¹ **Aydoğdu**, Dersler, s. 99; **Atamer**, TKHK M.4, s. 105; **Kapanıcı**, s. 217; **Karakocalı**, s. 919; **Çapri**, s. 912. Esasen bu husus 56. maddenin gerekçesinde de "...Diğer taraftan, bir garanti belgesinin verilmemesi, tüketicinin yasal haklarını kullanamayacağı anlamına gelmez..." diye ifade edilmiştir. Buna karşılık, Garanti Belgesi Yönetmeliğinin m. 5/3 hükmü tüketiciyi koruma amacı bakımından isabetsiz bir hükümdür. Buna göre, satılan mala ilişkin düzenlenen faturalar garanti belgesi yerine geçmez. Bkz. **Kahveci**, s. 150-151. Fakat belirtmek gerekir ki, garanti belgesini tekemmül ettirip tüketicieye vermek satıcının yükümlülüğüdür. Pratik bir yol olmamakla birlikte, satıcı garanti belgesini hiç vermemiş veya tekemmül ettirmeden vermişse, tüketici faturasıyla birlikte mahkemeye veya duruma göre hakem heyetine başvurarak garanti belgesini edinebilecektir. Öte yandan, garanti belgesi tekemmül ettirilip tüketicieye verilmişse ve fakat belge Yönetmelik m. 7'de öngörülen zorunlu bilgileri içermiyorsa, bu durumda da üreticinin belgenin geçersizliğini ileri sürüp örneğin tüketicinin ücretsiz onarım hakkını yerine getirmekten kaçınması hakkın kötüye kullanımı (TMK m. 2/2) teşkil edecektir.

¹⁴² **Demir**, s. 37; **Havutçu**, s. 39, dipnot 47; **Arbek**, s. 135 ve s. 138; **Kahveci**, s. 152; **İnceoğlu**, s. 222.

¹⁴³ Bkz. Yukarıda II, 1.

¹⁴⁴ **İnceoğlu**, s. 223.

¹⁴⁵ Borç ilişkisi ve borç ayırma ilişkin olarak bkz. **Eren**, s. 21 vd.

ilişkisi çerçevesinde garanti veren (üretici veya ithalatçı), garanti süresi içinde, Kanun'un tüketiciye tanımış olduğu hakları yerine getirmekle, örneğin malda arıza¹⁴⁶ söz konusu olduğunda bunu ücretsiz olarak onarmakla yükümlü olacaktır. Üretici veya ithalatçı ile tüketici arasındaki kanundan doğan borç ilişkisinin ortaya çıkması, söz konusu malın satılıp teslim edilmesini, yani öncelikle satıcı ile tüketici arasında bir satış sözleşmesinin yapılmış olmasını gerektirir. Aksi durumda zaten satıcı için garanti belgesini tekemmül ettirip tüketiciye verme borcu da doğmaz. Fakat bu durum, kanaatimizce, üretici veya ithalatçı ile tüketici arasında, satış sözleşmesinden ayrı bir hukuki ilişkinin doğduğu sonucunu da değiştirmez¹⁴⁷.

Satış sözleşmesinin geçersizliği hususuna gelince, bu konuyu temel geçerlilik koşulları çerçevesinde değerlendirelim. Bir hukuki işlemin kesin hükümsüzlüğü sonucunu doğuran haller, ehliyetsizlik (TMK m. 15), Kanun'un emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırılık, sözleşmenin konusunun imkânsızlığı (TBK m. 27/1), geçerlilik şartı olan şekle uyulmamış olmasıdır (TBK m. 12/2). Satıcı ile tüketici arasındaki satış sözleşmesi kesin hükümsüz ise, öncelikle böyle bir sözleşmeden hiç kimse için edim yükümlüğü doğmayacaktır. Taraflar kesin hükümsüz sözleşmeye istinaden edimlerini yerine getirmişlere, yerine göre istihkak (TMK m. 683) veya sebepsiz zenginleşme (TBK m. 77 vd.) davasıyla verdiklerini geri isteyeceklerdir¹⁴⁸. Tüketici geçersiz sözleşmeye istinaden aldığı malı satıcıya iade edecektir. Malik olmadığı mal için de garanti hükümlerine göre üretici veya ithalatçıya gidemeyecektir. Garanti veren üretici veya ithalatçı ile tüketici arasındaki borç ilişkisinin doğması, satın alınan malın teslimine bağlıdır. Geçersiz bir sözleşmeye istinaden teslim gerçekleşmişse, üretici veya ithalatçı ile tüketici arasında da borç ilişkisi doğmayacaktır.

İrade bozukluğu hallerine gelince, Türk Borçlar Kanunu'nun irade bozukluklarına bağladığı yaptırım, esaslı yanılmaya düşenin, aldatmaya veya korkutmaya maruz kalanın sözleşmeyle bağlı olmadığı yönündedir (TBK m. 39/1). İptale tabi işlem kesin hükümsüz değildir, ancak iptal edilebilir nite-

¹⁴⁶ Ayıp ve arıza farkına ilişkin olarak bkz. **Kahveci**, s. 154.

¹⁴⁷ **Havutçu**, s. 39, dipnot 47; **Kahveci**, s. 152.

¹⁴⁸ **Eren**, s. 351-352.

liktedir. Bu noktada da, geçersizliğin yaptırımını hususunda iki görüş mevcuttur. Geçersizlik ve iptal teorisi. İptal teorisi, sözleşmenin geçerliliğinin bozucu şarta bağlı olduğunu kabul etmektedir. Bu durumda sözleşme kurulmasından iptal edilinceye kadar geçen süre içinde, yani askı süresi içinde de geçerlidir, geçerli olarak kurulan bu sözleşme, iptal hakkı kullanılmadıkça da geçerliliğini korur, iptal hakkı kullanılmakla başlangıçtan itibaren hükümsüz hale gelir¹⁴⁹. Geçersizlik teorisinde ise, yapıldığı anda geçersiz olan sözleşme, askı süresi içinde askıda geçersizdir. Kanun'da öngörülen süre içinde iptal hakkı kullanılmazsa, sözleşme geçerli hale gelir¹⁵⁰. Esasen her iki halde de, sözleşmenin akıbeti iradesini sakatlanan tarafın kararına bağlıdır. Bu karara kadar sözleşme askı halindedir. Farklılık askı durumunda sözleşmenin geçerli olup olmadığı noktasındadır. İptal teorisine göre, sözleşme askı durumunda iken geçerlidir, geçersizlik teorisine göre ise sözleşme askı halinde iken geçersizdir. Biz geçersiz bir işlemin, geçerli hale gelmesini değil, başlangıçta geçerli olarak kurulmuş bir işlemin iptal hakkı kullanılmakla geçersiz hale geleceği, kullanılmazsa da geçerliliğini koruyacağı kanaatinde olduğumuzdan, iptal teorisi görüşünü kabul ediyoruz. Baskın görüş de bu yöndedir¹⁵¹. Satıcı ile tüketici arasındaki satış sözleşmesi, tüketicinin irade bozukluğuna maruz kalması sonucunda iptal edilirse, geçmişe etkili olarak ortadan kalkar, baştan itibaren hükümsüz hale gelir. Bu durumda tüketici aldığı malı, satıcı da ödenmiş olan semeni iade edecektir. Bu da ya istihkak veya sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre gerçekleşecektir¹⁵². Garantiye gelince, üretici veya ithalatçı ile tüketici arasında satın alınan malın teslim edilmesiyle doğan ilişki satış sözleşmesi iptal edilinceye kadar devam edecektir. Zira bu ilişkinin doğmasının sebebi malın satılıp teslim edilmiş olmasıdır. Satış sözleşmesi iptal edilinceye kadar geçerli olduğundan aynı zaman zarfında garanti de geçerliliğini koruyacaktır. İptalle birlikte, tüketici ve satıcı, ifa edilmiş olan edimleri iade edeceklerdir. Fakat garanti için böyle bir durum ortaya çıkmayacaktır. Zira tüketici, zorunlu garantiden dolayı

¹⁴⁹ Eren, s. 425-426.

¹⁵⁰ Eren, s. 425-426.

¹⁵¹ Eren, s. 426 dipnot 124'de yollama yapılan yazarlar. Karş. Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıp, s. 452-453. "Bölünmüş Geçersizlik" görüşü için bkz. Oğuzman/Öz, s. 120. Teorilere ilişkin geniş bilgi için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, s. 432 vd.

¹⁵² Eren, s. 430-431.

üretici veya ithalatçıya bir ivaz ödememiştir, bu anlamda kendisine iade edilecek bir borç yoktur. Öte yandan, tüketicin iade etmesi gereken bir borç da yoktur. Bu bağlamda, iptale kadarki süre içinde, tüketici, örneğin ücretsiz onarım hakkını kullanmış, ardından da satış sözleşmesi iptal edilmişse, garanti veren kanundan doğan borcunu yerine getirmiştir, onarımın iadesi zaten mümkün değildir ama onarıma karşılık gelecek bir bedelin iadesinin tüketiciden istenmesi de kanaatimizce mümkün değildir. Burada -satış sözleşmesinden farklı olarak- hükümsüz olmak nedeniyle tasfiye edilen bir sözleşme ilişkisi yoktur.

4. Garanti Belgesinin Sağladığı Koruma ile Ayıptan Doğan Sorumluluk İlişkisi

Önceki bölümde de ifade ettiğimiz üzere, üretici veya ithalatçı ile tüketici arasında kanundan doğan bir borç ilişkisi, satıcı ile tüketici arasında ise satış sözleşmesi mevcuttur. Satıcı ayıptan, üretici veya ithalatçı ise (zorunlu) garanti veren olmaktan dolayı sorumludur. Ancak 6502 sayılı Kanun, çalışmamızın ilk bölümünde de ifade ettiğimiz üzere, üretici veya ithalatçıyı, malın garanti belgesiyle satılmasının zorunlu olup olmadığına bakılmaksızın, ayıptan doğan sorumluluk çerçevesinde, malın ayıpsız misli ile değiştirilmesi ve ücretsiz onarım haklarının borçlusu olarak düzenlenmiştir.

Garanti belgesiyle satılması zorunlu olan bir malda, bir ayıbın ortaya çıkması halinde, 56. madde ve 11. madde uygulama alanı bulacaktır. Buna karşılık, zorunlu garantiye tabi olmayan bir malda ayıp ortaya çıktığında sadece ayıba karşı sorumluluğu düzenleyen 11. madde uygulanacaktır¹⁵³.

Esasen farklılık zorunlu garantiye tabi bir malın ayıplı çıkması ve tüketicinin ücretsiz onarım hakkını kullanmayı tercih etmesi halinde ortaya çıkacaktır. Tüketici ücretsiz onarım hakkını kullanır, fakat mal garanti süresi içinde tekrar arızalanır veya tamiri için gereken azami süre aşılır veya tamirinin mümkün bulunmadığı anlaşılırsa, tüketici 11. maddenin kendisine tanıdığı diğer seçimlik hakları kullanma imkânına kavuşacaktır (m. 56/3). Sözleşmeden dönebilecek veya malın ayıpsız misliyle değiştirilmesini isteyebilecektir. Teorik olarak bedel indirimi talep etmesi de mümkündür

¹⁵³ Kahveci, s. 154-155.

ama özellikle malın tamirinin mümkün olmadığını anlaşıldığı hallerde, böyle bir talep de söz konusu olmayacaktır¹⁵⁴.

Uygulamada, tüketici, ücretsiz onarım hakkını kullanmak için satıcıya başvursa bile, satıcı malı alıp doğrudan üreticinin veya ithalatçının servis istasyonuna yönlendirmektedir¹⁵⁵. Garanti belgesi ile satılan mallar bakımından üretici veya ithalatçının satış sonrası hizmet verme yükümlülüğü de olduğu için bu tabiidir. Bu durumda, satıcının malı bizatihi kendisinin tamir etmesi veya kendisinin kurmuş olduğu bir serviste tamir ettirmesi teorik olarak mümkünse de, tercih edilecek bir yol değildir. Zira tamiri gereği gibi yapamaması, malı tümünden telef etmesi halinde, kendisinin üretici veya ithalatçıya karşı sorumluluğu doğacaktır.

Tüketici bakımından söz konusu olan ücretsiz onarım hakkını kullanmaktan ibaret olsa da, esasen burada ücretsiz onarım hakkı veren iki ayrı hukuki ilişki (satış sözleşmesi ve zorunlu garanti) mevcuttur. Ayıptan doğan sorumluluk çerçevesinde ortaya çıkan ücretsiz onarım hakkı ile zorunlu garanti çerçevesinde ortaya çıkan ücretsiz onarım hakkı birbirinin aynı değildir¹⁵⁶. Bununla birlikte, ayıptan doğan sorumluluk ile garanti belgesi arasındaki ilişkide birlik ve destekleme ilkesi esastır¹⁵⁷. Garanti belgesi ile satılan

¹⁵⁴ Bkz. Yukarıda I, 3, d, aa, bb, cc, dd.

¹⁵⁵ Satış Sonrası Hizmetlere ilişkin geniş bilgi için bkz. **Ceylan**, s. 429 vd.

¹⁵⁶ **Kahveci**, s. 153.

¹⁵⁷ AB Komisyonu tarafından hazırlanan ve 1999/44 sayılı Tüketim Malları Satımının Belirli Yönleri ve Tüketim Malları İçin Verilen Garantiler Hakkında Yönergeye esas olan 15.11.1993 tarihli "Tüketim Malları Garantilerine ve Müşteri Hizmetlerine İlişkin Yeşil Kitap"ta (Grünbuch über Verbrauchsgütergarantien und Kundendienst) tüketicilerin etkin biçimde korunmasını sağlamak için ayıptan doğan sorumluluk hükümleriyle garanti belgelerine ilişkin hükümlerin *birlik ilkesi* esas alınarak uygulanması gerektiği ifade edilmiştir. Bu ilkenin gerçekleştirilmesi için de, ayıptan doğan sorumluluk ile garanti hükümleri birbirleriyle bütünleştirilerek ve birbirlerini destekleyerek uygulanmalıdır. Bu bağlamda ayıptan doğan sorumluluk ve garantiden kaynaklanan talepler aynı zamanda ve eşit biçimde uygulanmalıdır. Tüketicinin garantiden doğan haklarını kullanmaktan memnun olmaması halinde, ayıptan doğan sorumluluk hükümlerinin uygulanmasına imkân tanınmalıdır. Grünbuch über Verbrauchsgütergarantien und Kundendienst, Kommission der Europaeischen Gemeinschaften KOM 93 (509) endg. Brüssel, den 15. November 1993, s. 118. **Arbek**, s. 117; **Kahveci**, s. 153, s. 157 vd. 6502 sayılı Kanun da büyük ölçüde bu yönergeyi takip etmiştir. Ancak önceden de ifade

mallarda ücretsiz onarım hakkının kullanımı halinde, bu garanti belgesinden doğan onarım hakkı olmaktadır¹⁵⁸. Garanti belgesiyle satılması zorunlu mallarda üretici veya ithalatçıya satış sonrası hizmet verme yükümlülüğünün getirilmiş olması da, kanaatimizce bu görüşü desteklemektedir. Ancak tekrar etmek gerekir ki, zorunlu garantiye tabi mallarda ayıbın ortaya çıkması halinde tüketicinin ilk olarak ücretsiz onarım hakkını kullanma zorunluluğu yoktur, tüketici pekâlâ ayıptan doğan sorumluluk çerçevesinde, sözleşmeden dönme hakkını da kullanabilir. Zorunlu garanti, tüketicinin ayıptan doğan haklarını ortadan kaldırmaz, tüketici yarışan haklara sahip olur¹⁵⁹. Ancak tüketicinin hem 56. madde çerçevesinde ücretsiz onarım, hem de 11. madde çerçevesinde örneğin bedel indirimi isteme hakkı yoktur. Keza tüketici ücretsiz onarım hakkını kullanıp da amacına ulaşmışsa, artık ayıptan doğan hakları sona erer¹⁶⁰.

Zorunlu garantinin tüketiciye sağladığı bir kolaylık, ayıp teşkil etmeyen arızalar söz konusu olduğunda da onarımın gerçekleştirilmesidir. Satış konusu malda ortaya çıkan bir sorunun hem arıza hem de ayıp teşkil etmesi mümkündür ama arıza kavramı ayıptan daha geniştir. Öte yandan, ayıptan doğan sorumluluk hasarın tüketiciye geçmesi anına kadar ortaya çıkan

---

ettiğimiz üzere, ihtiyari garantinin yanında belirli mallar için zorunlu garanti uygulamasına devam etmeyi tercih etmiştir.

¹⁵⁸ **Kahveci**, s. 153. Garanti Belgesi Yönetmeliğinin ücretsiz onarım isteme hakkı kenar başlıklı 8. maddesine göre, “Tüketicinin, Kanunun 11 inci maddesinde yer alan seçimlik haklarından ücretsiz onarım hakkını seçmesi durumunda satıcı; işçilik masrafı, değiştirilen parça bedeli ya da başka herhangi bir ad altında hiçbir ücret talep etmeksizin malın onarımını yapmak veya yaptırmakla yükümlüdür. (2) Tüketici, ücretsiz onarım hakkını üretici veya ithalatçıya karşı da kullanabilir. Satıcı, üretici ve ithalatçı, tüketicinin bu hakkını kullanmasından müteselsilen sorumludur”. Garanti belgesinde garanti veren olarak sorumluluğun üretici veya ithalatçıda olması, keza bu yönetmeliğin de bu sorumluluğun ayrıntılarını düzenlemek üzere çıkarılması ve m. 5/2 hükmünde satıcıya garanti belgesini tekemmül ettirip tüketiciye vermekten başka yükümlülük getirilmemiş olmasına rağmen, burada satıcıyı yükümlü olarak göstermek kanaatimizce anlamsızdır, Kanun koyucunun ayıptan doğan sorumlulukla garantiden doğan sorumluluğu birbirine karıştırdığı anlamına gelmektedir. Ayrıca bkz. Yukarıda I, 4, b, bb.

¹⁵⁹ **Havutçu**, s. 44; **Kahveci**, s. 153; **Kapanıcı**, s. 224; **İnceoğlu**, s. 223; **Früh**, s. 131; **Lips**, s. 53. Bkz. ve karşı. **Schwizer**, s. 114 vd.

¹⁶⁰ **Havutçu**, s. 44-45.

ayıplar için uygulama alanı bulur. Zorunlu garanti söz konusu olduğunda, arızanın hasarın geçmesi anından önce veya sonra ortaya çıkmış olmasının, tüketicinin haklarını kullanması noktasında bir önemi yoktur. Zorunlu garantiye tabi mallarda, garanti süresindeki arızalardan sorumluluk, ayıptan doğan sorumluluk değil, garantiden doğan sorumluluktur¹⁶¹.

5. Malın Devri Halinde Garanti Belgesinden (Zorunlu Garantiden) Doğan Hakların Durumu

Zorunlu garantiye tabi bir malın devredilmesi halinde, garantiden doğan hakların devralan tarafından ileri sürülüp sürülemeyeceği hususunda Kanun'da da, Yönetmelik'te de herhangi bir düzenleme yoktur. Tüketici aldığı otomobili bir yıl kullandıktan sonra satarsa veya bir başkasına hediye etmek üzere bir çay makinası satın alırsa, malı devralan kişi zorunlu garantiden doğan hakları kullanabilecek midir? Biz zorunlu garantinin, kanundan doğan bir borç ilişkisi kurduğu görüşüne katılıyoruz. Bu ilişki çerçevesinde üretici veya ithalatçı garanti süresi içinde malı edinenlere karşı borç altına girmektedir. Üretici veya ithalatçı garantiyi tüketicinin şahsına vermemektedir. Söz konusu malı her kim edinirse, üretici veya ithalatçı ile edinen arasında kanundan doğan borç ilişkisi ortaya çıkmaktadır. Garanti, esas itibarıyla malı edinene değil, malın kendisine verilmektedir¹⁶². Bu ilişkinin

¹⁶¹ **Kahveci**, s. 154 ve dipnot 379; **Arbek**, s. 186; **Yavuz**, s. 65; **Kapanı**, s. 223; **İnceoğlu**, s. 223. Belirtmek gerekir ki, Garanti Belgesi Yönetmeliğinin 11/1 hükmüne göre, tüketicinin malı tanıma ve kullanma kılavuzunda yer alan hususlara aykırı olarak kullanmasından kaynaklanan arızalar hakkında 8 inci ve 9 uncu madde hükümleri uygulanmayacak, yani ücretsiz onarım söz konusu olmayacaktır. Bu noktada Yönetmeliğin eleştirilmesi gereken bir yönü, 11/2'ye göre, kullanım hatasının bulunup bulunmadığının, yetkili servis istasyonları, yetkili servis istasyonunun mevcut olmaması halinde sırasıyla; malın satıcısı, ithalatçısı veya üreticisinden birisi tarafından mala ilişkin azami tamir süresi içerisinde düzenlenen raporla belirlenecek olmasıdır. Her ne kadar, 11/3'de "Tüketiciler, ikinci fıkrada belirtilen rapora ilişkin olarak bilirkişi tarafından tespit yapılması talebiyle uyuşmazlığın parasal değerini dikkate alarak tüketici hakem heyetine veya tüketici mahkemesine başvurabilir" hükmü yer almaktaysa da, itiraz imkânı sonucu fazla etkilemeyecektir. Tüketiciler çoğunlukla itiraz yoluna başvurmayacaklardır. Raporun tarafsız biçimde hazırlanmasının sağlanması gereklidir. Bkz. **Kahveci**, s. 164-165.

¹⁶² **Havutçu**, s. 55-56, dipnot 55. Benzer şekilde bkz. **İnceoğlu**, s. 226. Garanti belgesinin devri hususunda ayrıca bkz. **Göçer**, A. A., Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda

kanundan doğan borç ilişkisi olması, garanti vereni garanti süresi içinde malı her edinene karşı borçlu kılması, kanaatimizce, garanti belgesinden doğan hakların temlik edilmesi gereğini de ortadan kaldırmaktadır¹⁶³. Yargıtay da, çeşitli kararlarında garanti belgesinden doğan hakların devralan tarafından ileri sürülebileceğini kabul etmiştir¹⁶⁴. Fakat söz konusu kararlarında kanundan doğan bir borç ilişkisi veya garanti sözleşmesi yapma zorunluluğu olduğu gibi bir gerekçe ortaya koymamıştır.

Zorunlu garanti uygulamasının olmadığı İsviçre hukukunda, ihtiyari garantiden doğan hakların devralan tarafından ileri sürülebilmesi için, alacağın temlik edilmesi gerektiği kabul edilmektedir¹⁶⁵. İhtiyari garantide zorunlu değil fakat iradi olarak yapılan bir sözleşme söz konusu olduğu için, bu sözleşmeden doğan alacağın temlik edilmesi gerektiği, bu hususta salt garanti belgesinin yeni alıcıya verilmesinin yeterli olmadığı da ifade edilmektedir¹⁶⁶.

Son olarak, bir malı satın alan tüketicinin bunu bir başkasına ivazlı ya da ivazsız devretmesi halinde, ilk tüketicinin ayıptan doğan hakları devralan tüketicieye geçmez. Bu malda bir ayıp ortaya çıkması halinde, devralanın satıcıya (ilk satıcıya) karşı ileri sürebileceği bir hak yoktur. Ancak malın

---

Garanti Belgesinin Transferi, Zirve Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 2, Eylül 2013, s. 138 vd.

¹⁶³ Karş. **Kapancı**, s. 222 ve s. 183 vd.; **Atamer/Baş**, s. 60.

¹⁶⁴ "... Otomobilin garanti süresi içinde el değiştirmesi durumunda dahi garanti borcu ortadan kalkmayıp satın alan tüketicinin garanti kapsamından yararlanma olanağı vardır..." , Yargıtay 4. HD, 2009/4845 E, 2009/6847 K, 14.05.2009 T.; "...Tüketici niteliğindeki kişi, bir malı veya hizmeti satıcı niteliğinde olmayan bir kişiden satın almış olsa bile garanti süresi içinde üreticiye karşı 4077 SK'dan kaynaklanan haklarını kullanabilir. Bir malın el değiştirmiş olması garanti borcunu ve 4077 SK'nın tüketicieye sağladığı hakları ortadan kaldırmaz. Otomobil garanti belgesi ile satılması gerekli maldır. Garanti süresi içinde malın el değiştirmiş olması garanti borcunu ortadan kaldırmaz..." YHGK 2009/13-542 E., 2009/551 K., 25.11.2009 T.; YHGK, 2005/4-487 E., 2005/553 K., 05.10.2005 T. Öte yandan, Yargıtay garanti belgesinden doğan hakların ticari satışlarda da geçerli olduğunu kabul etmektedir. Bkz. YHGK 2011/19-505 E., 2011/636 K., 19.10.2011 T. ; Yargıtay 19. HD, 2006/2781 E., 2006/10193 K., 02.11.2006 T. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

¹⁶⁵ Bkz. **Früh**, s. 143; **Lips**, s. 17. Karş. **Schwizer**, s. 33-35.

¹⁶⁶ **Lips**, s. 18.

zorunlu garantiye tabi olması halinde, devralan kendisinin ilk tüketiciyle olan ilişkisine (satış veya bağış¹⁶⁷) istinaden değil; fakat zorunlu garantiye istinaden üretici veya ithalatçıya karşı ücretsiz onarım hakkını kullanabilecektir¹⁶⁸. Ücretsiz onarımın tamir için gereken azami sürede yerine getirilememesi veya tamirinin mümkün olmadığının anlaşılması ya da bir kez tamir edildikten sonra malın tekrar arızalanması halinde, devralan üretici veya ithalatçıdan malın ayıpsız misli ile değiştirilmesini talep edebilecektir, fakat üretici veya ithalatçıya karşı sözleşmeden dönme hakkını kullanması hiç şüphesiz mümkün olmayacaktır.

SONUÇ

Tespit edebildiğimiz kadarıyla, belirli mallar için garanti belgesi verme hukukumuzda her zaman bir zorunluluk olarak düzenlenmiştir. Ancak tüketicilerin garanti belgesiyle somutlaşmış olan zorunlu garantiden doğan haklarını etkin biçimde kullanmaları 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un yürürlüğe girmesiyle gerçekleşmiştir. Garanti belgesi düzenlemekle yükümlü olanlar; üretici, malın yurtdışından ithal edilmiş olması halinde de ithalatçıdır. Satıcının garanti belgesi hususundaki yükümlülüğü düzenlenmiş belgesi tekemmül ettirip tüketiciye vermekten ibarettir.

Bundan başka, hukukumuzda, üretici ve ithalatçı, belirli mallar için zorunlu garanti veren olmanın dışında, ayıptan doğan sorumluluk çerçevesinde, zorunlu garantiye tabi olmayan mallar da dâhil olmak üzere, ücretsiz onarım ve malın ayıpsız misliyle değiştirilmesi haklarının da borçlusu olarak düzenlenmiştir. Çalışma konumuz, zorunlu garantiye tabi mallar bakımından, tüketici açısından biri ayıptan doğan, diğeri zorunlu garantiden doğan

¹⁶⁷ Belirtmek gerekir ki, tüketicinin satın aldığı malı bir başkasına satması veya ivazsız - örneğin hediye olarak- vermesi halinde, bu işlem tüketici işlemi niteliği taşımaz. İlkinde 6502 sayılı Kanun anlamında satıcı yoktur, ikincisinde keza 6502 sayılı Kanun anlamında satıcı olmadığı gibi, işlem de ivazsızdır. Ancak zorunlu garanti ilişkisi üretici veya ithalatçı ile malı edinen arasındadır. Öte yandan, Yargıtay ticari satışlarda dahi, kanaatimizce yerinde olarak, zorunlu garantiden doğan hakların kullanımı kabul etmektedir. Bkz. Yukarıda dipnot 164.

¹⁶⁸ Garanti belgesi kapsamında ilk anda ücretsiz onarım talep edilebilir. Diğer hakların ortaya çıkması öngörülen koşulların gerçekleşmesine bağlıdır. Bkz. **Kapanıcı**, s. 223-224; **İnceoğlu**, s. 224.

sorumluluk olmak üzere iki ayrı hukuki ilişki ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte Kanun koyucu, bazı hükümlerde iki ayrı hukuki ilişki olduğunu gözetmeden düzenleme yapmıştır. Çalışmamızda bu noktalara işaret ettik.

AB hukukunda, bizim hukukumuzdan farklı olarak, garanti belgesi verme zorunluluğu yoktur. Garanti ilişkisi, gönüllülük esası üzerine kurulmaktadır. Öğretide, 6502 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce, bizde de, zorunlu garanti uygulamasının kalkması gerektiği yönünde görüşler ifade edilmiş olsa da, Kanun koyucu bu uygulamadan vazgeçmemiştir. Zorunlu garanti vermenin niteliği hususunda farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Biz zorunlu garantinin kanundan doğan bir borç olduğu, malı edinenle garanti veren (üretici veya ithalatçı) arasında kanundan doğan bir borç ilişkisinin doğduğu görüşüne katılıyoruz. Yargıtay'ın uygulaması da -her ne kadar kanundan doğan borç ilişkisine ya da diğer başka bir görüşe istinat etmese de- bu yöndedir.

BİBLİYOGRAFYA

- Akbıyık, C.:** Türk Borçlar Kanunu'na Göre İlan Yoluyla Ödül Sözü Verme, İKÜHFD, C. 11, S. 2, Temmuz 2012, s. 25-46.
- Akıntürk, T.:** Müteselsil Borçluluk, Ankara, 1971.
- Akipek, Ş.:** Milli Şerh, 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, İstanbul, 2016.
- Akünel, T.:** İsviçre Federal Mahkemesinin Satıcının Ayıptan Doğan Sorumluluğu ve Onarım Garantisine İlişkin 25 Mayıs 1966 Tarihli Kararı (BGE 91 II 344) (Çeviri), MHAD, C. 7, S. 10, 1973, s. 243-250.
- Akünel, T.:** Satıcının Onarım Garantisi, İÜHFM, C. XXXVIII, S. 1-4, İstanbul, 1973, s. 547-570.
- Alexander, C.:** Verbraucherschutzrecht, München, 2015.
- Arbek, Ö.:** Satım Konusu Ayıplı Malın Tamir Edilmesi, Ankara, 2005.
- Aslan, Y.:** 6502 Sayılı Kanuna Göre Tüketici Hukuku, Bursa, 2014.
- Atamer, Y. M./Baş, E.:** Avrupa Birliği Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak 6502 Sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Uyarınca Satım Sözleşmesinde Ayıptan Doğan Sorumluluk, İBD Tüketici Hakları ve Rekabet Hukuku Özel Sayısı, C. 88, 2014, Özel Sayı 1, s. 19-60.
- Atamer, Y. M.:** Taşınır Satımı Sözleşmesi, Türk Borçlar Kanunu Sempozyumu, Makaleler, Tebliğler, Der: Doç. Dr. Murat İNCEOĞLU, İstanbul, 2012, s. 187-221.
- Atamer, Y. M.:** Tüketici Satım Sözleşmelerine İlişkin TKHK M.4 – Eleştiriler ve Revizyon Teklifleri (TKHK M.4), BATİDER, C. XXIV, S. 1, s. 81-106.
- Atamer, Y. M.:** Uluslararası Satım Sözleşmelerine İlişkin Birleşmiş Milletler Antlaşması (CIGS) Uyarınca Satıcının Yükümlülükleri ve Sözleşmeye Aykırılığın Sonuçları (CISG), İstanbul, 2005.
- Atamer, Y. M./İnceoğlu, M.:** Satım Sözleşmesinde Tüketicinin Seçimlik Hakları ve Avrupa Birliği Hukuku ile Uyumu Sorunu, İstanbul, 2012.

- Atasoy, Ö. A./Taşkın, M./Acar, H.:** Tüketiciyi Koruma Hukuku, Ankara, 2000.
- Aydoğdu, M.:** 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Getirdiği Yeniliklere Genel Bakış, Ayıplı İfa Kavramlarına Getirdiği Farklı Yaklaşım ve Bu Konudaki Önerilerimiz, DEÜHFD, C. 15, S.2, 2013 (Basım Yılı: 2014), s. 1-62.
- Aydoğdu, M.:** Tüketici Hukuku Dersleri (Dersler), Ankara, 2015.
- Battal, A.:** Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Yönünden Tacirlerin Tüketici Sıfatı, Prof. Dr. Ali BOZER'e Armağan, Ankara, 1998, s. 313-332.
- Braunschmidt, V.:** Die Garantiebegriŕfe des Kaufrechts Auslegung von Garantieerklarungen und Abgrenzung zur Beschaffenheitsvereinbarung, JuS 2011, s. 393-396.
- Bucher, E., Honsell, H./Vogt, N. P./Wiegand, W.:** Basler Kommentar Obligationenrecht I, Art. 1-529, Basel, 2011.
- Bucher, E./Buz, V.:** Mağdur Edilen Alıcı, Türk/İsviçre Borçlar Kanununun İki Özelliğinin Eleştirisi: Muayene ve İhbar Kulfeti (Art. 201OR; BK m. 198), BK 202/II (Art 205/II OR)'ye Göre Dönme Yerine Bedel İndirimine Karar Verilmesinin Masraflara İlişkin Sonuçları, Prof. Dr. Necip KOCAYUSUFPAŞAOĞLU İçin Armağan, Ankara, 2004, s. 145-178.
- Buz, V.:** Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar, Ankara, 2005.
- Ceylan, E.:** 6502 Sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a Göre Garanti Belgesi ve Satış Sonrası Hizmetlere İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi, İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt:15, Sayı:2, Prof. Dr. M. İlhan ULUSAN'a Armağan, Cilt: I, Temmuz 2016, s. 415-438.
- Çabri, S.:** Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, Ankara, 2016.
- Demir, M.,** Tüketim Mallarının Satımındaki Garantilere İlişkin AB Yönergesi ve Ülkemizdeki Yasal Düzenleme (Garanti), AÜHFD, C. 54, S. 3, Aralık 2005, s. 23-51.
- Demir, M.:** Kapıdan İşlemlerde Tüketiciyi Koruyan Geri Alma Hakkı (Geri Alma), Ankara, 2003.

- Demir, M.:** Tüketici Korunması Hukuku Mevzuatı (Mevzuat), Ankara, 2002.
- Deryal, Y./Korkmaz, Y.:** Yeni Tüketici Hukuku, Ankara, 2015.
- Eren, F.:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2016.
- Erlüle, F.,** Tüketim Mallarının Satımı Sözleşmesi ve Bu Mallara İlişkin Olarak Verilen Garantiler Hakkında Yönerge, Prof. Dr. Necip KOCA YUSUFPAŞAOĞLU İçin Armağan, Ankara, 2004, s. 419-434.
- Früh, S.:** Die Rechtliche Bedeutung des Garantiescheins beim Kauf von Konsumgütern, Zürich, 1982.
- Göçer, A. A.:** Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda Garanti Belgesinin Transferi, Zirve Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 2, Eylül 2013, s. 129-144.
- Gümüş, M. A.:** 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, C. I, İstanbul, 2014.
- Gümüş, M. A.:** Borçlar Hukuku Özel Hükümler (Borçlar), C. I, İstanbul, 2013.
- Havutçu, A.:** Türk Hukukunda Örtülü Bir Boşluk Üreticinin Sorumluluğu, Ankara, 2005.
- İnan, A. N.,** Türk Hukukunda İlan Suretiyle Yapılan Vaadler, Ankara, 1961.
- İnceoğlu, M.:** Ayıba Karşı Tekeffül ve Garanti Sorumluluğu, Yeni Tüketici Hukuku Konferansı (Makaleler-Tartışmalar), Der: Doç. Dr. Murat İNCEOĞLU, İstanbul, 2015, s. 153-238.
- İnceoğlu, M.:** Sözleşme Yapma Zorunluluğu ve Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 5. Maddesinin Bu Açıdan Değerlendirilmesi (Sözleşme), Prof. Dr. M. Kemal OĞUZMAN'ın Anısına Armağan, İstanbul, 2000, s. 391-429.
- Jaeggi, P., Schöenberger, W./Jaeggi, P.:** Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch (Zürcher Kommentar) Obligationenrecht, V. Band, Teilband V 1a, Zürich, 1973.
- Kadioğlu, K.:** Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, Ankara, 2005.
- Kahveci, N.:** Taşınır Satımında Ayıplı Mal Nedeniyle Tüketicinin Sözleşmeden Dönmesi, Ankara, 2014.

- Kapancı, K. B.:** Satış hukukunda Ayıptan Doğan Sorumluluk ve Sözleşmesel Garanti Taahhütleri, İstanbul, 2012.
- Kara, İ.:** Tüketici Hukuku, Ankara, 2015.
- Karakocalı, A./Kurşun, A. S.:** Tüketici Hukuku, İstanbul, 2015.
- Karakocalı, A.:** Garanti Belgesi ve Satış Sonrası Hizmetlere İlişkin Uygulamadaki Sorunların Eski ve Yeni Yasal Düzenlemeler Kapsamında Değerlendirilmesi (Garanti), Sektörel Bazda Tüketici Hukuku ve Uygulamaları, 2014 -2015, Ankara, 2015, s. 504-514.
- Karakocalı, A.:** Milli Şerh, 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, İstanbul, 2016.
- Kaya, S.:** 4822 Sayılı Yasa ile Değişik 4077 Sayılı Yasa ve 6502 Sayılı Yasada Düzenlenen Garanti Belgesi Hükümlerinin Karşılaştırılması, Sektörel Bazda Tüketici Hukuku ve Uygulamaları, 2014 -2015, Ankara, 2015, s. 515-520.
- Kocayusufpaşaoğlu, N., Kocayusufpaşaoğlu, N./Hatemi, H./Serozan, R./Arpacı, A.:** Borçlar Hukuku Genel Bölüm, I. Cilt, İstanbul, 2014.
- Larenz, K.:** Lehrbuch des Schuldrechts, Bd. II Besonderer Teil, München, 1972.
- Lips, M.:** Die Kaufrechtliche Garantie Unter besonderer Berücksichtigung der Pflicht zum Bezug von Original-Ersatzteilen und Wiederverwertung von Ersatzteilen, 2002. (<https://www.swisslex.ch>).
- Lorenz, S.:** Münchener Kommentar zum BGB, 6. Auflage 2012, § 477. (<https://beck-online.beck.de>).
- Mischke, W.:** Die Garantie im Kaufrecht, BB, 1995, s. 1093-1096.
- Oğuzman, K./Öz, T.:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul, 2014.
- Ozanoğlu, H. S.:** Mukayeseli Hukuk ve Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Açısından Tüketiciyi Koruyan Düzenlemelerin Kişi Bakımından Uygulanma Alanı, Prof. Dr. M. Kemal OĞUZMAN'ın Anısına Armağan, İstanbul, 2000, s. 663-692.
- Özel, Ç.:** Tüketicinin Korunması Açısından Ayıplı Maldan Sorumluluk Kapsamında Yapımcının Sorumluluğu Sorunu (Yapımcı), Prof. Dr. M. Kemal OĞUZMAN'ın Anısına Armağan, İstanbul, 2000, s. 771-819.

- Reisoğlu, S.:** Garanti Mukavelesi, Ankara, 1963.
- Schmid, J./Gauch, P./Schluep, W. R./Schmid, J./Emmenegger, S.:** Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil, Band I, Zürich, 2008.
- Schwizer, A.:** Herstellergarantien in Konsumentenverhaeltnissen, 2016. (<https://www.swisslex.ch>).
- Serozan, R.,** Borçlar Hukuku Özel Bölüm (Özel), İstanbul, 2006.
- Serozan, R.:** Tüketiciyi Koruma Yasasının Sözleşme Hukuku Alanındaki Düzenlemesinin Eleştirisi, Yasa Hukuk İçtihat ve Mevzuat Dergisi, C. XY, S. 173/4, Mayıs, 1996, s. 579-598.
- Şenocak, Z.:** 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a Göre Ayıplı Mal Teslimi Halinde Tüketicinin Hakları, Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi Tüketici Hukuku Sempozyumu, Terazî Aylık Hukuk Dergisi, Özel Sayı, Kasım 2014, Editör: Prof. Dr. Ayşe HAVUTÇU, s. 30-37.
- Tandoğan, H.,** Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C. II, İstanbul, 2010.
- Tandoğan, H.:** Garanti Mukavelesi (Mahiyeti ve Benzeri Müesseselerden Tefriki) (Garanti), Ankara, 1959.
- Tekinay, S. S./Akman, S./Burcuoğlu, H./Altop, A.:** Tekinay Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, İstanbul, 1993.
- Tunçomağ, K.:** Türk Borçlar Hukuku, II. Cilt, Özel Borç İlişkileri, İstanbul, 1977.
- Türkmen, A.:** Tüketici İşlemlerinde Ayıplı Mal ve Hizmetten Doğan Seçimlik Hakların Tabi Olduğu Zamanaşımı ve Bunun Garanti Taahhütleriyle İlişkisi, DEÜHFD, C.16, 2014, Prof. Dr. HAKAN PEKCANITEZ'E Armağan, Özel Sayı, III, Basım Yılı: 2015, s. 3389-3448.
- Uzun, T. B.:** Garanti Belgesi Uygulaması, Bu Uygulama İle Tüketicie Sağlanan Koruma ve Karşılaşılan Sorunlar, Terazî, Y: 5, S.46, Haziran 2010, s. 95-103.
- Westermann, H. P.:** Münchener Kommentar zum BGB, 6. Auflage 2012, § 443. (<https://beck-online.beck.de>).

Yağcıoğlu, A.: H., Haksız Fiil Sebebiyle Aynı Zarardan Birden Fazla Kimsenin Müteselsil Sorumluluğu, Ankara, 2014.

Yavuz, C./Acar, F./Özen, B.: Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, İstanbul, 2014.

Yavuz, C.: Satıcının Satılanın (Malın) Ayıplarından Sorumluluğu, İstanbul, 1989.

Zevkliler, A./Aydoğdu, M.: Tüketicinin Korunması Hukuku, Ankara, 2004.

Zevkliler, A./Özel, Ç.: Tüketicinin Korunması Hukuku, Ankara, 2016.

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
Art	: Artikel
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
b.	: Bent
BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BB	: Betriebs – Berater
Bd	: Band
BGB	: Bürgerliches Gesetzbuch
BGE	: Entscheidungen des schweizerischen Bundesgericht
C.	: Cilt
Der	: Derleyen
DEÜHFD	: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
E.	: Esas
HD	: Hukuk Dairesi
İKÜHFD	: İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
JuS	: Juristische Schulung
K.	: Karar
Karş.	: Karşılaştırınız
m.	: Madde
MHAD	: Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi
N.	: Numara
OR	: Obligationenrecht
R.G.	: Resmi Gazete
S.	: Sayı
s.	: Sayfa

T.	: Tarih
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TKHK	: Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
TMK	: Türk Medeni Kanunu
vd.	: Ve devamı
YHGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu

